

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE

OBCHODNÁ FAKULTA

Evidenčné číslo: (102003/B/2022/36122176492108292)

**HODNOTENIA KONKURENCIESCHOPNOSTI KRAJÍN,
ICH PRÍNOSY A NEDOSTATKY**

Bakalárska práca

2023

Jakub Goga

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
OBCHODNÁ FAKULTA

**Hodnotenia konkurencieschopnosti krajín,
ich prínosy a nedostatky**

Bakalárska práca

Študijný program: medzinárodné podnikanie

Študijný odbor: ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného obchodu

Vedúci záverečnej práce: LUPTÁKOVÁ, Anabela, Ing., PhD.

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol všetku použitú literatúru.

Dátum:

.....

(podpis študenta)

ABSTRAKT

GOGA, Jakub: Hodnotenia konkurencieschopnosti krajín, ich prínosy a nedostatky. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Obchodná fakulta; Katedra medzinárodného obchodu. – Ing. Anabela Luptáková, PhD. – Bratislava: OF, 2023, počet strán 51.

Bakalárska práca je vypracovaná na tému Hodnotenia konkurencieschopnosti krajín, ich prínosy a nedostatky. Cieľom záverečnej práce je podrobným prieskumom a analýzou údajov krajín zahrnutých v rebríčku konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra poskytnúť riešenia na nedostatky zistené z prieskumu a navrhnúť úpravy rebríčkov pre väčšiu objektivitu hodnotení. Jednotlivé časti záverečnej práce boli zamerané na hodnotenia vybraných krajín výskumu podľa rebríčkov WEF a IMD, analýzu získaných údajov a navrhnutie úprav v rámci jednotlivých faktorov pre ich väčšiu objektivitu hodnotenia. Výsledkom riešenia danej problematiky, je väčšia objektivita hodnotenia konkurencieschopnosti.

Kľúčové slová: konkurencieschopnosť, SWOT analýza, V4, Slovenská republika

ABSTRACT

GOGA, Jakub: Competitiveness rankings - benefits and deficiencies. – University of Economics in Bratislava. Faculty of Commerce; Department of International Trade. – Ing. Anabela Luptáková, PhD. – Bratislava: FOC, 2023, 51 pages.

The bachelor's thesis is focused on topic Competitiveness rankings, their benefits and deficiencies. The aim of the final thesis is to provide solutions to the deficiencies identified through a detailed survey and analysis of data from countries included in the World Economic Forum's competitiveness rankings, and to propose adjustments to the rankings for greater objectivity in evaluations of selected countries according to the WEF and IMD rankings, analysis of the data obtained, and proposed adjustments to individual factors for greater objectivity in evaluations. The result of solving this issue is greater objectivity in the evaluation of competitiveness.

Key words - Competitiveness, SWOT analysis, Visegrad group, Slovak Republic

Obsah

Úvod	5
1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	6
1.1 Definície konkurencieschopnosti	6
1.2 Hodnotenia konkurencieschopnosti podľa Inštitútu pre rozvoj manažmentu	7
1.3 Hodnotenia konkurencieschopnosti podľa Svetového ekonomického fóra	9
1.4 Hodnotenia pomocou SWOT analýzy.....	10
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania	12
3. Výsledky práce a diskusia	14
3.1 Analýza krajín prieskumu podľa WEF v roku 2020	14
3.1.1 Hodnotenie Českej republiky	15
3.1.2 Hodnotenie Slovenskej republiky	16
3.1.3 Hodnotenie Maďarska.....	17
3.1.4 Hodnotenie Poľska	19
3.1.5 Hodnotenie Fínska	20
3.2 SWOT analýza Českej republiky	22
3.3 SWOT analýza Slovenskej republiky	24
3.3.1 Podrobná analýza Slovenskej republiky podľa kritérií IMD.....	28
3.4 SWOT analýza Maďarska	33
3.5 SWOT analýza Poľska.....	36
3.6 SWOT analýza Fínska	39
3.7 Navrhnutie úpravy rebríčkov pre ich väčšiu objektivnosť	43
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	47

Úvod

Hodnotenia konkurencieschopnosti krajín sa stávajú každoročnou tradíciou organizácií ako je Svetové ekonomické fórum, Inštitút pre rozvoj manažmentu alebo Svetová banka. Kritéria hodnotenia konkurencieschopnosti krajín zahŕňajú viaceré odvetvia ekonomiky danej krajiny.

Od roku 2004, kedy bol prvýkrát spomenutý index konkurencieschopnosti, sa táto metóda hodnotenia krajín začala využívať celosvetovo. Index konkurencieschopnosti vypracoval Xavier Sala-i-Martin a Elsa V. Artadi. Predtým boli makroekonomické rebríčky založené na indexe Jeffreyho Sachsa a mikroekonomické rebríčky boli založené na indexe obchodnej konkurencieschopnosti Michaela Portera. Globálny index konkurencieschopnosti (GCI) integruje makroekonomické a mikroekonomické aspekty konkurencieschopnosti do jedného. Tieto každoročné správy hodnotenia konkurencieschopnosti hodnotia schopnosť krajín poskytovať svojim občanom vysokú úroveň prosperity. Výsledné hodnoty závisia od toho, ako produktívne krajina využíva dostupné zdroje. GCI preto meria súbor inštitúcií, politik a faktorov, ktoré určujú udržateľnosť prosperity ekonomiky. Výsledky sú získavané na základe najnovších teoretických a empirických výskumov.

V dnešnej spoločnosti, ak spomenieme pojem konkurencia krajín, tak nás určite napadnú krajiny ako Dánsko, Švajčiarsko, Holandsko, Švédsko, Nórsko, Kanada, Fínsko alebo USA. Tieto krajiny držia popredné priečky celosvetových štatistík konkurencieschopnosti a niektoré z nich radíme medzi svetové veľmoci. Napriek tomu sú tu aj malé ekonomiky, ktoré konkurujú svetovým gigantom.

V bakalárskej práci by sme sa radi zamerali na konkurencieschopnosť ekonomík krajín V4 a Fínska a identifikovali, ako dokážu byť práve menšie ekonomiky krajín konkurencieschopné spomínaným svetovým lídrom. Aké sú ich výhody, aké majú nedostatky vo svojej ekonomickej štruktúre, zhodnotili v čom vynikajú alebo zaostávajú vo svetovej ekonomike. Na zistenie týchto skutočností použijeme hlavne SWOT analýzu, ktorá by nám mala postupným dopĺňovaním informácií objasniť skutočnosti týkajúce sa daných krajín ale taktiež budeme zostavovať rebríčky podľa ročných správ Svetového Ekonomického fóra alebo Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Je veľmi dôležité riešiť tému tohto charakteru vzhľadom k dominancii niektorých krajín a k faktu, že konkurencieschopnosť sa stala jedným z hlavných cieľov hospodárskej politiky v posledných rokoch.

1. Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Definície konkurencieschopnosti

Pojem konkurencieschopnosť bola prvýkrát spomenutá v osemdesiatych rokoch dvadsiateho storočia. Každá škola mala svoj vlastný výklad tohto pojmu, predovšetkým s ohľadom na rozdielne názorové vnímanie hospodárstva a finančného manažmentu (Krugman, 1996; Buckley a Pass, 1988).

Konkurencieschopnosť je úroveň faktorov, ovplyvňujúcich dlhodobý rast. Národné hospodárstvo je konkurencieschopné, ak optimálne využíva svoje dostupné zdroje s cieľom dosiahnuť čo najvyššiu a zároveň časovo udržateľnú úroveň blahobytu (Maďarská centrálna banka, 2019).

Podľa Svetového ekonomického fóra (2018) je konkurencieschopnosť je súbor inštitúcií, politík a faktorov, ktoré určujú produktivitu ekonomiky, ktorá zase určuje úroveň prosperity, ktorú daná ekonomika môže dosiahnuť.

Konkurencieschopnosť je schopnosť národnej ekonomiky vytvárať, používať a predávať produkty a služby v rámci globálnej súťaže spôsobom, že výnos vlastných produktov a blaho občanov rastú udržateľným spôsobom (Chikán, Czakó, Kazainé, 2006).

Konkurencieschopnosť jednotlivých krajín alebo ekonomík sa spolu s globalizáciou stávajú jedným z kľúčových kritérií. Často súvisí s ekonomickou prosperitou krajiny, blahobytom a životnou úrovňou. Napriek tomu meranie schopnosti súťažiť a vytvárať konkurenčnú výhodu nie je jednoduché. (Steinmetzová, 2008).

Z týchto dôvodov bude potrebné definovať pojem konkurencieschopnosť bližšie, aby sme vedeli zahrnúť viacero metód výskumu. Konkurencieschopnosť je všeobecne definovaná ako schopnosť spoločností, regiónov, krajín a nadnárodných regiónov generovať vysoký zisk a zamestnanosť (Skokan, 2004).

Medzinárodné hodnotenia konkurencieschopnosti sú do značnej miery determinované rastúcou produktivitou a zlepšovaním životnej úrovne v kontexte zamestnanosti. HDP je základným ukazovateľom týchto kritérií. Vzťah medzi produktivitou práce a zamestnanosťou sa vzájomne dopĺňa a prelína. Je to však ovplyvnené aj inými faktormi ako je technologický pokrok alebo kvalifikácia pracovnej sily.

HDP avšak nie je a ani nemôže byť jediným faktorom na meranie a porovnávanie konkurencieschopnosti krajín. Širší pojem merania konkurencieschopnosti využíva metódy, ktoré nám ponúkajú pohľad na konkurencieschopnosť z viacerých perspektív. Tieto metódy sú hodnotené na základe vopred stanovených kritérií. Sú použité dva zdroje údajov pre hodnotenia – tzv. tvrdé a mäkké dáta. Tvrdé dáta pochádzajú z národných a nadnárodných štatistík, zatiaľ čo mäkké dáta sa nedajú presne zmerať, pretože sú získané prostredníctvom dotazníkov a následne ich vyhodnotením. Respondenti sú väčšinou manažéri zo spoločností podnikajúcich v danej krajine, ktorá je skúmaná. Jedna z výhod mäkkých dát je fakt, že na rozdiel od tvrdých dát poskytujú hodnotenia ekonomických charakteristík, ktoré z tvrdých dát nemožno získať. Najväčšou nevýhodou mäkkých dát je subjektivita respondentov, ktoré môžu predstavovať pesimistické alebo optimistické očakávania, ktoré môžu ovplyvniť výsledky prieskumu. Výsledky môžu byť taktiež ovplyvnené potenciálnou neschopnosťou respondenta posúdiť ekonomiku z medzinárodného hľadiska. Avšak je to hodnotenie vrcholových manažérov, ktorí môžu pozitívne ovplyvniť ekonomiku tým, že poukážu na silné a slabé stránky v ekonomike posudzovanej krajiny (Stredná, Zúbková, 2012).

1.2 Hodnotenia konkurencieschopnosti podľa Inštitútu pre rozvoj manažmentu

Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) prostredníctvom Inštitútu pre rozvoj manažmentu (IMD) používajú na hodnotenia konkurencieschopnosti multikriteriálne metódy zberu údajov. Inštitút pre rozvoj manažmentu definuje konkurencieschopnosť na dvoch úrovniach (IMD, 2010):

- Akademická: Konkurencieschopnosť krajín je oblasť ekonomickej teórie, ktorá analyzuje fakty a postupy, ktoré formujú schopnosť národa vytvárať a udržiavať prostredie, ktoré podporuje tvorbu hodnoty spoločností a prosperity obyvateľov krajiny.
- Podnikateľská: Konkurencieschopnosť je schopnosť, ktorým krajina vytvára a rozvíja konkurenčné podnikateľské prostredie.

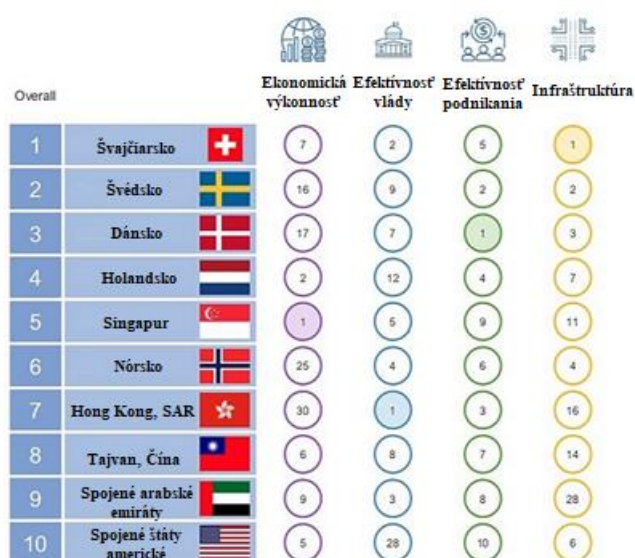
Každá krajina má avšak inú dostupnosť zdrojov, výrobných faktorov ako aj sociálno-geografického prostredia, ktoré určujú mieru rozvoja a rastu danej krajiny. Postupy, vytvorené spoločnosťou sú taktiež veľmi dôležité. Prostredníctvom týchto postupov, môže byť ovplyvnená ekonomika s dôrazom na sociálne, kultúrne a environmentálne aspekty. Základným cieľom konkurencieschopnosti je tak podľa Inštitútu pre rozvoj manažmentu rastúca prosperita ľudí vzhľadom k ich príjmom, životnej úrovni a kvalite života v krajine.

Preto nemožno konkurencieschopnosť merať len ekonomickými ukazovateľmi, ale aj ukazovateľmi kvality infraštruktúry, vzdelávania, zdravotnej starostlivosti alebo politickej a sociálnej stability (Stredná, Zúbková, 2012)

Multikriteriálne metódy IMD pozostávajú z viac ako 300 kritérií, ktoré sú rozdelené do dvadsiatich čiastkových faktorov, ktoré sa ďalej delia do štyroch hlavných skupín:

- Ekonomická výkonnosť
- Efektívnosť vlády
- Efektívnosť podnikania
- Infraštruktúra

Obr.1 Rebríček krajín podľa hodnotených kritérií

Prameň: IMD World competitiveness ranking, 2021

Obrázok je názorná ukážka hodnotenia multikriteriálnych metód IMD. Vo vrchnej časti môžeme vidieť štyri základné kritéria hodnotenia. Vo vertikálnej časti sú hodnotené krajiny a ich poradie na základe týchto kritérií.

Ekonomická efektívnosť hodnotí makroekonomické ukazovatele ako HDP, zamestnanosť, medzinárodný obchod, investície a vývoj cien.

Efektívnosť vlády zohľadňuje riadenie verejných financií, fiškálnu politiku, inštitucionálny rámec, čo predstavuje efektívnosť verejného sektora, podnikateľskej a sociálnej legislatívy.

Efektívnosť podnikania sa meria pomocou ukazovateľov produktivity práce, charakteristiky trhu práce, finančného sektora, kvality manažmentu a nových hodnôt a postojov v podnikateľskom prostredí.

Infraštruktúra sa zohľadňuje komplexne vzhľadom k ukazovateľom základnej infraštruktúry, technologickej pripravenosti, vedeckej základni, kvalite zdravotnej starostlivosti a kvalite vzdelávacieho systému (Stredná, Zúbková, 2012).

1.3 Hodnotenia konkurencieschopnosti podľa Svetového ekonomického fóra

Svetové ekonomické fórum zostavuje každoročne rebríček krajín konkurencieschopnosti. Využíva taktiež multikriteriálne metódy. Kritéria použité na hodnotenie zahŕňajú aj súčasné trendy ovplyvňujúce konkurencieschopnosť (Stredná, Zúbková, 2012).

WEF vydáva správu o globálnej konkurencieschopnosti už od roku 1979 a definuje ju ako „súbor inštitúcií, politík a faktorov, ktoré určujú úroveň produktivity krajiny“ (Svetové ekonomické fórum, 2017).

Metodika hodnotenia konkurencieschopnosti bola každoročne upravovaná tak, aby zahŕňala aktuálne trendy vo svetovej ekonomike. V roku 2005 vznikol Globálny index konkurencieschopnosti (GCI), ktorý sa používa na hodnotenia krajín a zostavovaní celkového rebríčka. Jeho vznik ovplyvnili svetové trendy ako napríklad rýchle tempo zmien vo svete informačných technológií, technologický pokrok ako aj integračné a globalizačné trendy. Globálny index konkurencieschopnosti je komplexný nástroj používaný na meranie makroekonomických a mikroekonomických aspektov hospodárskej konkurencieschopnosti. To znamená, že integruje indexy rastového rozvoja a podnikateľskej konkurencieschopnosti, ktoré boli používané na hodnotenia konkurencieschopnosti krajín pred rokom 2005. Metodológia WEF sa podobá IMD v tom, že sa používajú tvrdé a mäkké dáta získané pomocou dotazníkov (Stredná, Zúbková, 2012).

Kritéria hodnotenia sú rozdelené do rôznych aspektov, pričom každý z nich meria iné kritérium. WEF rozlišuje 12 skupín kritérií hodnotiacich úroveň konkurencieschopnosti. Týchto 12 oblastí ďalej zoskupujeme do 3 pilierov (Svetové ekonomické fórum, 2017).

Prvý pilier

- Inštitúcie – bezpečnosť, sociálny kapitál, kontroly a súvahy, výkon verejného sektora, transparentnosť, vlastnícke práva, podnikové riadenie
- Infraštruktúra – dopravná infraštruktúra, energetická infraštruktúra
- Makroekonomika – ľudský kapitál
- Zdravie a základné vzdelanie

Druhý pilier

- Vyššie vzdelanie a odborná príprava – súčasná pracovná sila, budúca pracovná sila
- Efektívnosť trhu s tovarom – konkurencia na domácom trhu, otvorenosť obchodu
- Efektívnosť trhu práce – flexibilita, meritokracia a stimulácia
- Sofistikovanosť finančného trhu – hĺbka, stabilita
- Technologická pripravenosť
- Veľkosť trhu

Tretí pilier

- Obchodná sofistikovanosť – administratívne požiadavky, kultúra podnikania
- Inovácie – interakcia a rozmanitosť, výskum a vývoj, komercializácia

1.4 Hodnotenia pomocou SWOT analýzy

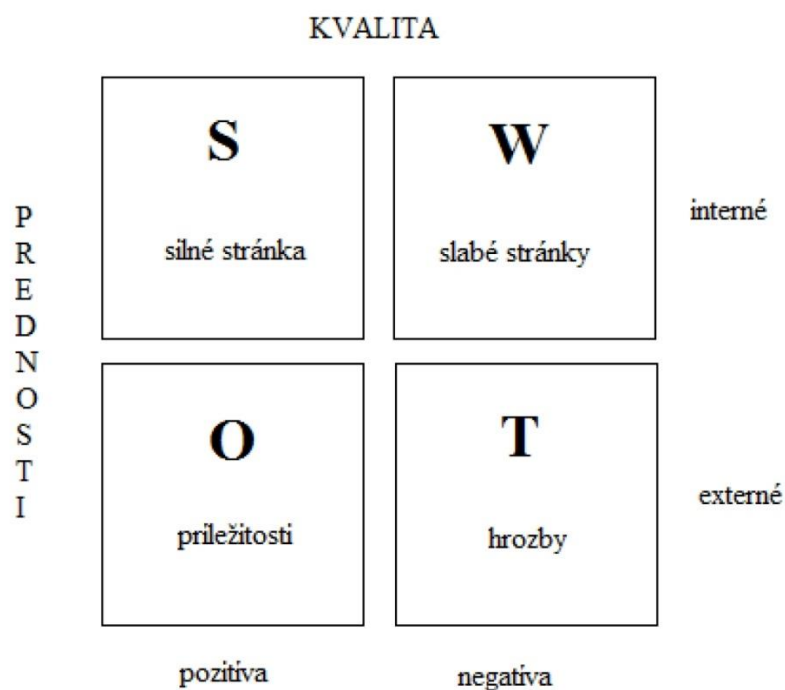
SWOT analýza vznikla v 60. rokoch 19. storočia a odvtedy je jedným z najpopulárnejších nástrojov v oblasti strategického manažmentu (Madsen, 2021).

Táto analýza umožňuje posúdiť súčasný stav organizácie a vyhliadky do budúcnosti. Štyri písmená skratky SWOT predstavujú:

- S – Silné stránky (Strengths)
- W – Slabé stránky (Weaknesses)
- O – Príležitosti (Opportunities)
- T – Hrozby (Threats)

SWOT analýzu je možné rozdeliť do dvoch častí: SW a OT. SW časť sa zameriava na interné zdroje a schopnosti zatiaľ čo OT časť sa sústreďuje na vonkajšie podnikateľské prostredie. Silné stránky a príležitosti sú pozitívne vlastnosti, ktoré zvyšujú pravdepodobnosť dosiahnutia cieľov danej organizácie.

Obr.2 SWOT analýza

Prameň: euroekonom.sk, 2023

Na druhej strane slabé stránky a hrozby sú negatívne vlastnosti, ktoré by mohli negatívne ovplyvniť dosiahnutie daných cieľov. Poznatky zo SWOT analýzy sú používané pri procese formulovania stratégie. Na základe analýzy môže vedenie spoločnosti prijať opatrenia na minimalizáciu alebo neutralizáciu hrozieb. Tento proces môže viesť k premene slabých stránok alebo hrozieb na silné stránky a príležitosti (Madsen a Steinheim, 2021).

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Cieľom záverečnej práce bolo podrobným prieskumom a analýzou údajov krajín zahrnutých v rebríčku konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra poskytnúť riešenia na výskumné otázky ako aj na nedostatky zistené z prieskumu a navrhnúť úpravy rebríčkov pre väčšiu objektivnosť hodnotení. V zmysle splnenia hlavného cieľa sme si zadefinovali aj parciálne ciele:

- Zhodnotenie krajín prieskumu podľa Svetového ekonomického fóra.
- Vypracovať SWOT analýzu pre každú krajinu prieskumu s cieľom zistenia ekonomických faktorov v danej krajine.
- Podrobnejšia analýza Slovenskej republiky v rebríčku IMD.
- Navrhnutie úpravy rebríčkov pre väčšiu objektivnosť hodnotenia.

Pri vypracovaní bakalárskej práce boli využité všeobecné a špecifické metódy práce. Zo všeobecných metód práce sme uplatnili analýzu, abstrakciu, syntézu, dedukciu, komparáciu, analógiu a indukciu.

V teoretických východiskách sme postupovali od všeobecného ku konkrétnemu. Na úvod sme si definovali pojem konkurencieschopnosť z viacerých pohľadov, či už inštitúcií alebo autorov, ktoré sa touto problematikou zaberajú. Následne sme priblížili hodnotenie konkurencieschopnosti prostredníctvom vybraných indexov.

Analýza bola použitá na výber najpodstatnejších faktorov z uvedených odborných zdrojov, na základe rozkladu celkov na časti a hľadania ich súvislostí. Abstrakciou sme pri výskume vylúčili odlišnosti a zvláštnosti. Syntézou informácií o skúmaných krajinách sme generalizovali jednotlivé časti do sumárneho celku.

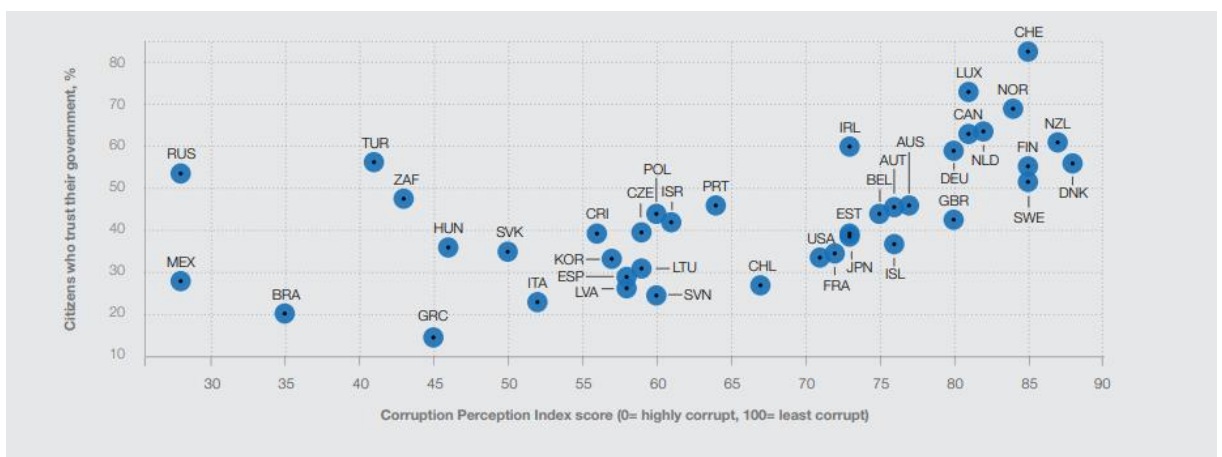
SWOT analýzou sme identifikovali silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby skúmaných krajín, ktorými boli: otvorenosť ekonomiky, ekonomická výkonnosť, zamestnanosť, zahraničný obchod, trh práce, efektívnosť podnikania, daňový systém, efektívnosť vlády, rozvoj priemyslov, rýchly rast ekonomiky, digitálne zručnosti, zahraničné investície, riziko vojny, globalizácia, automatizácia pracovných miest a korupcia. Do skupiny V4 patria Slovenská republika, Česká republika, Maďarsko a Poľsko. Cieľom tejto skupiny je vzájomná spolupráca vo viacerých oblastiach spoločného záujmu v rámci celoeurópskej integrácie. Táto spolupráca zintenzívňuje vzájomne odovzdávanie hodnôt na úseku kultúry, vzdelávania, vedy a výmeny informácií.

Fínsko bolo vybrané medzi krajiny výskumu vďaka postaveniu v správe Svetového ekonomického fóra z roku 2020, kde sa umiestnilo na prvom mieste. Pre náš výskum bude slúžiť táto krajina ako referenčná pre následné porovnávanie. Skúmané krajiny sme analyzovali pre účely komparácie ich výsledkov so Slovenskom a následne navrhnutie riešenia úprav vo vybraných rebríčkoch.

3. Výsledky práce a diskusia

Táto kapitola je zameraná na SWOT analýzu skúmaných krajín a zistenia ich silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb. Postupným zisťovaním týchto faktorov budeme môcť nasledovne navrhnúť úpravy rebríčkov pre hodnotenia konkurencieschopnosti. K zaradeniu faktorov do kritérií SWOT analýzy použijeme ročné správy Svetového ekonomického fóra a Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Vo výskume budú použité len tie najhlavnejšie faktory z každej sekcie SWOT analýzy.

Obr.3 Dôvera vo vládu a index korupcie krajiny

Prameň: WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Obrázok č. nám ukazuje mieru korupcie krajiny a výšku dôvery vo vládu zo strany občanov. Horizontálna časť predstavuje výšku korupcie, ktorá je bodovo ohodnotená. 0 predstavuje vysokú mieru korupcie a 100 zase nízku mieru. Vertikálne hodnoty predstavujú percentá dôvery vo vládu.

3.1 Analýza krajín prieskumu podľa WEF v roku 2020

Pre náš výskum sme si vybrali krajiny V4 (Slovensko, Česká republika, Maďarsko a Poľsko). Taktiež budeme analyzovať a porovnávať najvyššie postavenú krajinu v rebríčku podľa správy z roku 2020. Pre analýzu údajov použijeme číselné hodnoty, získané z ročnej správy Svetového ekonomického fóra aby sme následne dokázali identifikovať nedostatky danej krajiny a navrhli riešenia pre ich zlepšenie. Tieto krajiny budeme neskôr analyzovať a hodnotiť pomocou SWOT analýzy, ktorá by nám mala presne ukázať nedostatky, prípadne výhody danej krajiny oproti ostatným skúmaným krajinám.

3.1.1 Hodnotenie Českej republiky

Česká republika sa zaradila najvyššie v rebríčku Svetového ekonomického fóra spomedzi krajín V4. Táto krajina sa umiestnila na 24. pozícii s celkovým skóre 54. Hodnotených bolo všetkých 11 kritérií.

Tab.1 Kritéria hodnotenia Českej republiky

Kategória hodnotenia	Súčasná hodnota	Priemerná hodnota	Štandardná odchýlka
Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom	56,3	60,0	10,23
Modernizácia infraštruktúry s cieľom urýchliť prechod na energiu, rozšíriť prístup k elektrike, informačným a komunikačným technológiám	81,6	78,7	8,98
Posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnotenie spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca	46,8	50,0	8,14
Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“	48,5	55,3	11,19
Prehodnotenie pracovného práva a sociálnej ochrany pre novú ekonomiku a potreby pracovnej sily	63,1	61,4	8,88
Rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovskej starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky	40,0	47,8	11,78
Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia	58,2	69,2	15,35
Prehodnotenie konkurenčných a protimonopolných rámcov potrebných v štvrtej priemyselnej revolúcii a zabezpečenie prístupu na trh, miestne aj medzinárodne	60,4	62,0	7,41
Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom	41,9	45,1	6,23

Stimulácia a rozširovanie investícií pacientov do výskumu, inovácií a vynálezom ktoré môžu vytvoriť nové „trhy zajtrajška“	40,2	41,6	8,67
Stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov	57,3	62,2	8,48

Prameň: Vlastné vypracovanie - WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Česká republika zaostáva najmä v aktualizácii vzdelávacích osnov, rozšírení infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovej starostlivosti a dostupnosti inovácií v prospech ľudí a ekonomiky. Zlepšenie týchto nedostatkov by malo Českej republike pomôcť k lepším hodnoteniam v nasledujúcich rokoch.

3.1.2 Hodnotenie Slovenskej republiky

Slovenská republika sa umiestnila na 30. mieste podľa hodnotenia Svetového ekonomického fóra s celkovým skóre 49,7. Hodnotených bolo všetkých 11 kritérií.

Tab.2 Kritéria hodnotenia Slovenskej republiky

Kategória hodnotenia	Súčasná hodnota	Priemerná hodnota	Štandardná odchýlka
Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom	50,0	60,0	10,23
Modernizácia infraštruktúry s cieľom urýchliť prechod na energiu, rozšíriť prístup k elektrike, informačným a komunikačným technológiám	84,9	78,7	8,98
Posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnotenie spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca	44,4	50,0	8,14
Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“	46,5	55,3	11,19
Prehodnotenie pracovného práva a sociálnej ochrany pre novú ekonomiku a potreby pracovnej sily	58,7	61,4	8,88

Rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovskej starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky	35,5	47,8	11,78
Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia	54,7	69,2	15,35
Prehodnotenie konkurenčných a protimonopolných rámcov potrebných v štvrtej priemyselnej revolúcii a zabezpečenie prístupu na trh, miestne aj medzinárodne	49,1	62,0	7,41
Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom	39,3	45,1	6,23
Stimulácia a rozširovanie investícií pacientov do výskumu, inovácií a vynálezom ktoré môžu vytvoriť nové „trhy zajtrajška“	31,3	41,6	8,67
Stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov	52,2	62,2	8,48

Prameň: Vlastné vypracovanie – WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Tak ako v prípade Českej republiky, Slovensko zaostáva najmä v aktualizácii vzdelávacích osnov, rozšírení infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovskej starostlivosti a dostupnosti inovácií v prospech ľudí a ekonomiky. Zásadným problémom je kritérium investícií do výskumu, inovácií a vynálezom. Eliminácia týchto nedostatkov by mala pozitívny vplyv na postavenie Slovenskej republiky v celkovom hodnotení konkurencieschopnosti.

3.1.3 Hodnotenie Maďarska

Maďarsko sa umiestnilo na 34. mieste v rebríčku Svetového ekonomického fóra s celkovým skóre 48,1. Hodnotených bolo všetkých 11 kritérií. Maďarsko dosiahlo najnižšie skóre v oblasti posunu k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnoteniu spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca.

Tab.3 Kritéria hodnotenia Maďarska

Kategória hodnotenia	Súčasná hodnota	Priemerná hodnota	Štandardná odchýlka
Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom	46,1	60,0	10,23
Modernizácia infraštruktúry s cieľom urýchliť prechod na energiu, rozšíriť prístup k elektrike, informačným a komunikačným technológiám	86,4	78,7	8,98
Posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnotenie spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca	30,7	50,0	8,14
Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“	40,8	55,3	11,19
Prehodnotenie pracovného práva a sociálnej ochrany pre novú ekonomiku a potreby pracovnej sily	53,7	61,4	8,88
Rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovskej starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky	34,4	47,8	11,78
Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia	52,0	69,2	15,35
Prehodnotenie konkurenčných a protimonopolných rámcov potrebných v štvrtej priemyselnej revolúcii a zabezpečenie prístupu na trh, miestne aj medzinárodne	55,2	62,0	7,41
Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom	39,4	45,1	6,23
Stimulácia a rozširovanie investícií pacientov do výskumu, inovácií a vynálezom ktoré môžu vytvoriť nové „trhy zajtrajška“	36,7	41,6	8,67
Stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov	53,5	62,2	8,48

Prameň: Vlastné vypracovanie - WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Maďarsko zaostáva najmä v kritériu, ktoré sme si špecifikovali vyššie. Táto krajina ako jedna z mála disponuje iba jediným kritériom, ktoré vykazuje pozitívne hodnoty.

Najväčšiu perspektívu zlepšenia hodnotenia má Maďarsko v posune k progresívnejšiemu zdaňovaniu, aktualizácii vzdelávacích osnov a zvýšení investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“. Tieto kritéria, ktoré vykazujú najväčšie nedostatky, by mohli pozitívne pomôcť Maďarsku v indexe konkurencieschopnosti.

3.1.4 Hodnotenie Poľska

Poľsko sa umiestnilo na 33. mieste v indexe konkurencieschopnosti podľa Svetového ekonomického fóra s celkovým skóre 48,8. Hodnotených bolo všetkých 11 kritérií.

Tab.4 Kritéria hodnotenia Poľska

Kategória hodnotenia	Súčasná hodnota	Priemerná hodnota	Štandardná odchýlka
Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom	46,7	60,0	10,23
Modernizácia infraštruktúry s cieľom urýchliť prechod na energiu, rozšíriť prístup k elektrike, informačným a komunikačným technológiám	77,8	78,7	8,98
Posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnotenie spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca	33,6	50,0	8,14
Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“	41,9	55,3	11,19
Prehodnotenie pracovného práva a sociálnej ochrany pre novú ekonomiku a potreby pracovnej sily	59,8	61,4	8,88
Rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovej starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky	30,3	47,8	11,78
Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia	62,7	69,2	15,35
Prehodnotenie konkurenčných a protimonopolných rámcov potrebných v štvrtej priemyselnej revolúcii a zabezpečenie prístupu na trh, miestne aj medzinárodne	61,5	62,0	7,41
Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom	37,5	45,1	6,23

Stimulácia a rozširovanie investícií pacientov do výskumu, inovácií a vynálezom ktoré môžu vytvoriť nové „trhy zajtrajška“	32,1	41,6	8,67
Stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov	52,7	62,2	8,48

Prameň: Vlastné vypracovanie - WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Poľsko zaostáva najmä v 4 kritériách. Prvým je posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu. Druhým je aktualizácia vzdelávacích osnov. Tretím je rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovej starostlivosti. Posledným je stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov. Predovšetkým posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu a rozšírenie infraštruktúry starostlivosti môžeme považovať za najperspektívnejšie kritéria pre zlepšenie postavenia Poľska v indexe konkurencieschopnosti.

3.1.5 Hodnotenie Fínska

Fínsko sa v hodnotení konkurencieschopnosti umiestnilo na 1. mieste s celkovým skóre 69,9. Hodnotených bolo všetkých 11 kritérií. Fínsko sa umiestnilo na prvom mieste v 4 kritériách hodnotenia.

Medzi tieto kritéria patrí:

- Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom
- Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“
- Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia
- Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom

Tab.5 Kritéria hodnotenia Fínska

Kategória hodnotenia	Súčasná hodnota	Priemerná hodnota	Štandardná odchýlka
Zabezpečenie verejných inštitúcií pri presadzovaní svojich zásad, dlhodobých vízií a budovaní dôvery tým, že budú slúžiť svojim občanom	78,5	60,0	10,23
Modernizácia infraštruktúry s cieľom urýchliť prechod na energiu, rozšíriť prístup k elektrike, informačným a komunikačným technológiám	88,9	78,7	8,98
Posun k progresívnejšiemu zdaňovaniu, prehodnotenie spôsobu zdaňovania korporácií, bohatstva a práce na národnej úrovni a v rámci medzinárodného kooperatívneho rámca	43,9	50,0	8,14
Aktualizácia vzdelávacích osnov, zvýšenie investícií do zručností potrebných pre pracovné miesta „trhy zajtrajška“	75,3	55,3	11,19
Prehodnotenie pracovného práva a sociálnej ochrany pre novú ekonomiku a potreby pracovnej sily	71,1	61,4	8,88
Rozšírenie infraštruktúry zdravotnej, detskej a dôchodcovskej starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky	61,4	47,8	11,78
Zvýšenie stimulov nasmerovania finančných zdrojov na dlhodobé investície, posilnenie stability a rozšírenie začlenenia	95,4	69,2	15,35
Prehodnotenie konkurenčných a protimonopolných rámcov potrebných v štvrtej priemyselnej revolúcii a zabezpečenie prístupu na trh, miestne aj medzinárodne	70,8	62,0	7,41
Uľahčenie vytvárania „trhov zajtrajška“ najmä v oblastiach, ktoré vyžadujú spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom	59,5	45,1	6,23
Stimulácia a rozširovanie investícií pacientov do výskumu, inovácií a vynálezom ktoré môžu vytvoriť nové „trhy zajtrajška“	53,4	41,6	8,67
Stimulácia firiem k prijatiu rozmanitosti, rovnosti a začlenenia s cieľom zvýšiť kreativitu zamestnancov	70,9	62,2	8,48

Prameň: Vlastné vypracovanie - WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Fínsko zaostáva pod celkovým priemerom len v kritériu posunu k progresívnejšiemu zdaňovaniu. Táto krajina môže predstavovať pozitívny príklad pre krajiny V4.

Najmä v kritériu aktualizácii vzdelávacích osnov. Toto kritérium nám ukazuje, ako aktualizácia vzdelávacích osnov pozitívne vplýva na digitálne zručnosti obyvateľov. Toto pozitívum sa následne odráža aj v ďalších kritériách ako sú „trhy zajtrajška“, v ktorých krajiny V4 taktiež vykazujú negatívne hodnoty. Rozšírenie infraštruktúry starostlivosti, dostupnosť a inovácie v prospech ľudí a ekonomiky je ďalším kritériom, v ktorom krajiny Vyšehradskej skupiny zaostávajú. Podrobnejšia analýza Fínska, nám dokáže poskytnúť informácie, ktoré môžu byť pozitívnym príkladom pre zlepšenie hodnotenia kritérií skúmaných krajín.

3.2 SWOT analýza Českej republiky

Medzi silné stránky Českej republiky patrí otvorenosť ekonomiky kedy sa podľa Medzinárodnej obchodnej komory umiestnila Česká republika na 14. mieste v rebríčku otvorenosti ekonomiky z roku 2017 hneď za Slovenskom a Maďarskom. Aj napriek tomu predstavuje vysoká otvorenosť ekonomiky pre túto krajinu hrozbu, keď pokles zahraničného dopytu v roku 2020 výrazne poznačil export a spracovateľský priemysel, ktorý je pilierom českého dovozu.

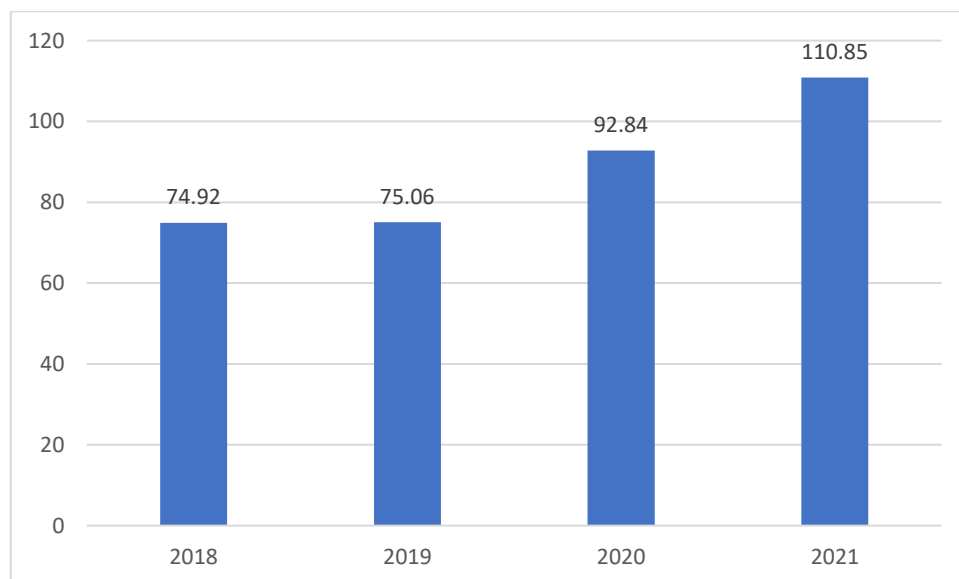
Priemysel bol taktiež zasiahnutý aj odstávkami výroby, kedy bola výroba citelne obmedzená alebo úplne odstavená vo všetkých českých automobilových priemysloch. Výpadok ekonomiky taktiež poznamenal aj oblasti obchodu, dopravy, ubytovania a pohostinských služieb. Do popredia sa dostal sektor informačných a komunikačných technológií ktorého medziročný výkon stúpol zhruba o jedno percento. *„IT sektor ťažil z presunu výraznej časti ekonomiky a jej dopytu do online sféry. Tá získala na atraktivite, nakoľko z veľkej časti umožňuje ekonomickú aktivitu bez osobného stretávania sa ľudí“* (Lukáš Kovanda, 2020). Vládne výdavky plnili svoju proticyklickú úlohu, pretože táto položka ako jediná z kľúčových zložiek dopytu v ekonomike medziročne vzrástla. Klesla najmä spotreba domácností, investície a zahraničný dopyt. Dopad na túto situáciu mala taktiež aj pandémia Covid-19, ktorá spôsobila väčšinu reštrikcií automobilového priemyslu ale taktiež mala dopad aj na ostatné sektory tejto krajiny.

Z pohľadu slabých stránok možno poukázať na nasledujúce faktory. Dôvera vo vládu zo strany občanov nedosiahla v roku 2020 ani 40 %. Index korupcie vlády nadobudol v tejto krajine hodnotu 59 bodov, kedy platí, že 0 predstavuje najvyššiu úroveň korupcie a 100 zase najnižšiu. To znamená, že Česká republika patrí do horšej polovice vzhľadom k bodom, ktoré získala.

Nedôvera bola zapríčinená najmä vďaka častým sporom medzi koalíciou a opozíciou. Tieto politické spory majú za následok pochybnosti občanov a následnú dezinformáciu obyvateľstva. Vznikajú často z dôvodov nedostatočnej úprimnosti vzhľadom k danej situácii, poskytovaní falošných informácií, vyvracaní pravdy zo strany koalície a opozície, nedostatočnej spolupráce alebo poskytovaní klamlivých informácií občanom, ktoré sú následne vyvrátene opozičnou alebo koalíčnou stranou. Uvádzané aspekty spôsobujú u občanov nedôveru voči vláde a tým prispievajú aj k negatívnym hodnotám, ktoré sú každoročne publikované Svetovým ekonomickým fórom. Po vypuknutí pandémie Covid-19, sa začali sprísňovať opatrenia týkajúce sa práve tohto vírusu.

Tieto opatrenia mali za následok rôzne štrajky, ktoré sa často uskutočňovali pred budovou vlády, pričom neboli dodržiavané žiadne opatrenia. Častým dôvodom politických sporov v Českej republike sa stala práve pandémia Covid-19. Každým mesiacom sa menili opatrenia týkajúce sa práve tohto vírusu. Občania boli často zmätení, kedy nevedeli určiť čo je pravda. Tieto činy vlády eskalovali v nedôveru obyvateľstva vo vládu ešte vo vyšších percentách. Jedným politickým sporom počas pandémie Covid-19 sa stali debaty ohľadom štátneho dlhu. Na grafe 1 vidíme ako sa štátny dlh navýšil zo 74,92 miliardy € v roku 2018 na 110,85 miliardy € v roku 2021. Tieto skutočnosti boli následne využité opozíciou vo forme demisií politikov.

Graf 1 Štátny dlh Českej republiky (v miliardách €)

Prameň: vlastné vypracovanie podľa statista.com, 2021

Tab. 6 SWOT analýza Českej republiky

Silné stránky	Slabé stránky
Otvorenosť ekonomiky Ekonomická výkonnosť Zamestnanosť	Dôvera vlády zo strany občanov Trh práce Daňový systém Obchodná legislatíva
Príležitosti	Hrozby
Destinácia pre exportérov Zavedenie eura Bezpečné investičné prostredie	Otvorenosť ekonomiky Podplácanie a korupcia Terorizmus

Prameň: vlastné vypracovanie podľa WEF a IMD, 2020

Z hľadiska výziev si dovoľujeme pomenovať nasledovné faktory.

Česká republika sa umiestnila na 41. mieste zo 190 krajín v kategórii „Easy of Doing Business“ v správe Svetovej banky z roku 2020. Umiestnenie odráža výzvy, týkajúce sa začatia podnikania alebo nových stavebných povolení. Posledná vláda premiéra Andreja Babiša prejavila odhodlanie v realizovaní veľkých projektov, vrátane významných obstarávaní v oblasti obrany, výstavby novej elektrárne v Dukovanoch, rozšírenia rozsahu 5G sietí alebo reforiem zdravotníctva. Česká republika nie je ideálnou destináciou pre nových exportérov, ale ako členom Európskej únie a podnikateľsky vyspelou krajinou v oblasti cudzích jazykov, je vynikajúcou voľbou pre skúsených exportérov, ktorí hľadajú nové exportné príležitosti mimo západnej Európy.

3.3 SWOT analýza Slovenskej republiky

Medzi silné stránky slovenskej ekonomiky patrí otvorenosť ekonomiky, kde sa podľa Medzinárodnej obchodnej komory umiestnila v roku 2017 Slovenská republika na 12. mieste. Slovensko je taktiež aj najotvorenejšou ekonomikou spomedzi krajín V4.

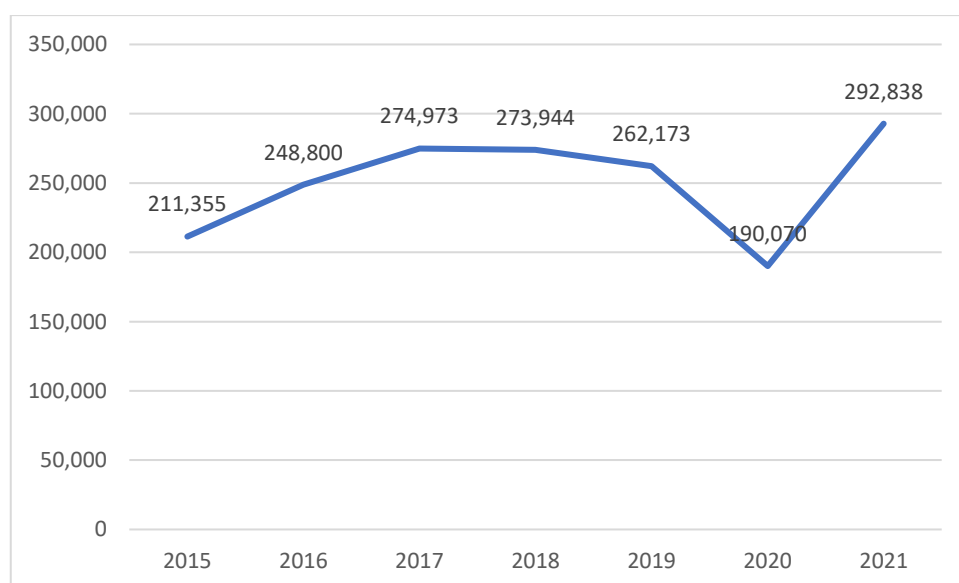
Aj napriek faktu, že slovenskú ekonomiku zaraďujeme podľa veľkosti do malej, podiel súčtu exportu a importu tovarov a služieb na celkovom HDP sa pohybuje vo vysokých hodnotách. V roku 2021 táto hodnota predstavovala 93,8 % HDP. Spomedzi všetkých krajín sa Slovenská republika umiestnila na 9. mieste. (The World Bank, 2021)

V roku 2020 nastal pokles ekonomiky o 5,8 % kedy sa počítalo s dvojnásobne väčším poklesom.

Dôvodom tejto recesie bola pandémia Covid-19, kedy odstávky výroby vo viacerých priemysloch spôsobili nedostatok tovarov a služieb. Vzhľadom k vysokému dopytu po automobiloch vyrobených na území Slovenskej republiky počas pandémie pokles slovenskej ekonomiky bol nižší ako prognózy naznačovali. Vysoký dopyt spôsobili obmedzenia v ostatných krajinách, ktoré sa týkali metra alebo mestskej hromadnej dopravy.

V slovenskej exportne orientovanej ekonomike prišlo o prácu v roku 2020 70-tisíc ľudí. Otvorenosť slovenskej ekonomiky je pre krajinu veľkou výhodou aj napriek prekážkam, ktorým čelila.

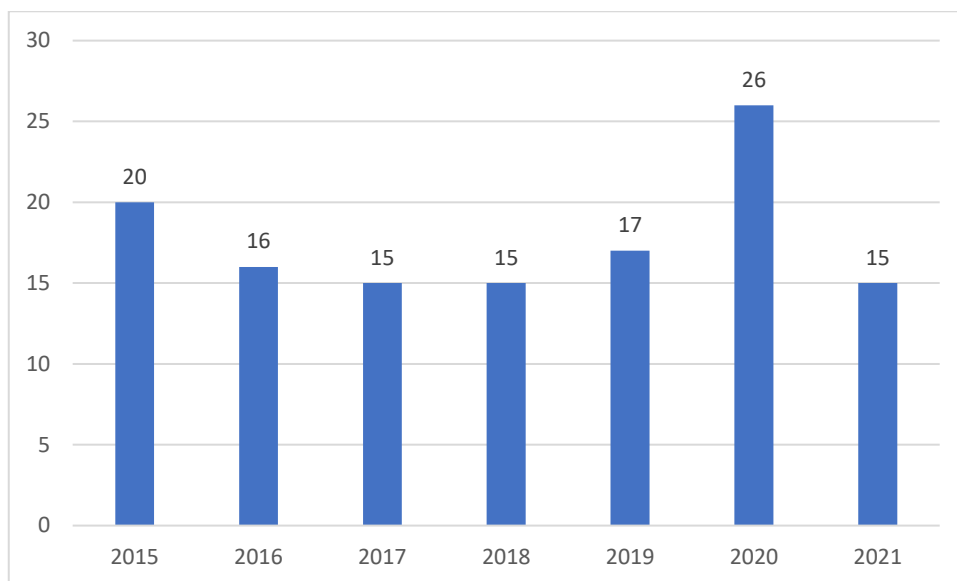
Graf 2 Vývoj počtu pracovných ponúk na Slovensku

Prameň: vlastné vypracovanie podľa profesia.sk, 2021

Trh práce bol v posledných rokoch značne zasiahnutý najmä pandémiou Covid-19, kedy v roku 2020 prišlo o prácu spomínaných 70-tisíc ľudí. Na obrázku vidíme, že počet pracovných ponúk rapídne klesol, kedy bola obmedzená alebo úplne odstavená väčšina fabriek na území Slovenskej republiky.

Graf 3 Vývoj priemerného počtu reakcií na ponuku na Slovensku

Prameň: vlastné vypracovanie podľa profesia.sk (2021)

Protipandemické opatrenia zapríčinili pokles slovenskej ekonomiky v roku 2020. Na obrázku môžeme vidieť vývoj priemerného počtu reakcií na ponuku práce. Zatiaľ, čo sa v rokoch 2016 až 2019 pohybovali tieto čísla v rozmedzí od 15 do 17 reakcií na jednu pracovnú ponuku, v roku 2020 toto číslo nadobudlo hodnotu 26, čo je pomaly dvojnásobok rokov 2016 a 2017. Navzdory významným priamym zahraničným investíciám plynúcim do krajiny sú v súčasnosti investície na Slovensku na nízkej úrovni. V rokoch 2003 až 2013, keď bol rast reálneho HDP na priemernej úrovni približne 4,3 %, investície tvorili len 0,6 % ročne. Podiel nebytovej výstavby na celkových investičných výdavkoch sa znížil, čo naznačuje, že fyzická infraštruktúra sa podstatným spôsobom nezvýšila.

Tab. 7 SWOT analýza Slovenskej republiky

Silné stránky	Slabé stránky
Otvorenosť ekonomiky Produktivita práce Daňový systém	Trh práce Zahraničné investície Ekonomická výkonnosť Efektívnosť podnikania
Príležitosti	Hrozby
Rozvoj automobilového priemyslu Zahraničné investície Rýchly rast ekonomiky	Dôvera vlády zo strany občanov Automatizácia pracovných miest Dezinformácia krajiny

Prameň: Vlastné vypracovanie podľa WEF a IMD, 2020

Z perspektívy príležitostí je Slovensko jednou z najrýchlejšie rastúcich ekonomík v Európe. Má dlhoročnú tradíciu v elektrotechnickom, chemickom, odevnom a potravinárskom priemysle. Svetové prvenstvo ale drží automobilový priemysel.

Volkswagen, PSA-Peugeot, Kia Motors sú hlavnými producentmi automobilov na území Slovenskej republiky. Kombinovaná ročná produkcia predstavuje jeden milión automobilov. Štvrtým závodom je Jaguar/Land Rover, ktorý pri plnej kapacite vyrobí ročne ďalších 350-tisíc áut. Bratislava, Trnava, Žilina a Nitra prešla v posledných rokoch prirodzeným rozvojom automobilových závodov. Nitriansky a Trnavský kraj sú taktiež domovom elektrotechnických závodov ako napríklad Samsung alebo Foxconn Slovakia. V nasledujúcich rokoch je taktiež naplánovaná výstavba automobilového závodu Volvo vo Valalíkoch. Tento koncern bude vyrábať elektrické modely značky Volvo. Výroba týchto elektromobilov na území Slovenskej republiky bude mať pozitívny vplyv na automobilový priemysel vzhľadom k zvyšujúcemu sa počtu áut s čisto elektrickým pohonom vo svete.

Za hrozby SR pokladáme nasledujúce faktory. Dôvera vlády zo strany občanov je na Slovensku nízka a predstavuje hodnotu len 35 %. Korupcia v krajine dosiahla podľa indexu 50 bodov. Nízku dôveru vo vládu zapríčinili aj vlády, ktoré vládli v minulosti. Vláda Vladimíra Mečiara obdržala vysokú kritiku zo strany občanov hlavne vďaka privatizácii štátnych podnikov ako napríklad US Steel Košice.

Automatizácia pracovných miest predstavuje pre obyvateľov Slovenska hrozbu z pohľadu nezamestnanosti. Rozrastajúci sa automobilový priemysel na Slovensku, ktorý drží popredné miesto celosvetovo má perspektívu v budúcnosti. Preto sa tento priemysel bude rozvíjať a snažiť sa neustále napredovať. Práve vysoké tempo rastu automobilového priemyslu bude mať tendenciu vymeniť prácu ľudí za plne automatizované stroje na výrobu automobilov, ktoré v konečnom výsledku budú efektívnejšie. Týmto postupným nahrádzaním ľudí za výrobné stroje sa bude zvyšovať nezamestnanosť.

3.3.1 Podrobná analýza Slovenskej republiky podľa kritérií IMD

Postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými krajinami výskumu je rôznorodé. V tabuľke vidíme porovnanie štyroch hlavných kritérií Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Porovnávané sú krajiny výskumu s postavením Slovenska v tomto rebríčku. Výberom tejto organizácie sme docielili podrobnejšiu analýzu Slovenska. Inštitút pre rozvoj manažmentu rozdeľuje hodnotenia krajín do 4 hlavných kritérií, ktoré sa rozdeľujú do 163 tvrdých dát, 92 dát z dotazníkov a 80 ostatných dát. Spolu tvoria 335 subkritérií, z ktorých sú zostavované rebríčky konkurencieschopnosti. Z každého zo 4 hlavných kritérií budeme opisovať 2 až 3 subfaktory, ktoré ovplyvňujú postavenie Slovenska v tomto rebríčku.

Tab. 8 Porovnanie kritérií konkurencieschopnosti Slovenska s výskumnými krajinami

	Ekonomická výkonnosť	Efektívnosť vlády	Efektívnosť podnikania	Infraštruktúra
Slovensko	49.	60.	61.	46.
Česká republika	16.	36.	38.	32.
Poľsko	29.	43.	40.	35.
Maďarsko	19.	47.	59.	41.
Fínsko	43.	16.	13.	4.

Prameň: vlastné vypracovanie podľa správy Inštitútu pre rozvoj manažmentu, 2020

Podľa ekonomickej výkonnosti sa Slovensko umiestnilo na 49. pozícii. Zatiaľ čo ostatné krajiny sú z pohľadu tohto kritéria na tom omnoho lepšie. V tomto kritériu sa hodnotí domáca ekonomika, medzinárodný obchod, medzinárodné investície, zamestnanosť a ceny.

Slovensko zaostáva najmä v cenách tovarov a služieb. V porovnaní s ostatnými krajinami V4 sú v Českej republike potraviny o 10 %, v Maďarsku o 9,1 % a v Poľsku až o 26,5 % lacnejšie ako na Slovensku podľa vyjadrenia Slovenského farmárskeho družstva. Ceny vo Fínsku sú v porovnaní so Slovensko na približne rovnakej úrovni. Treba ale zohľadniť platobné podmienky týchto krajín. Priemerná mzda vo Fínsku predstavuje 2330€, zatiaľ čo na Slovensku 866€. Výška miezd zapríčiňuje nízke postavenie Slovenska v tomto kritériu. Nezamestnanosť na Slovensku bola v januári 2020 na úrovni 5,9 %. Najnižšiu nezamestnanosť dosiahla Česká republika 1,9 %. Nasledovalo Poľsko s 3 %, Maďarsko s 3,8 % a Fínsko s 6,8 %. Vplyv na toto kritérium má aj dostupnosť voľných pracovných miest a kvalifikácia obyvateľstva na voľné pracovné pozície. Slovensko sa v zoskupení krajín V4 umiestnilo posledné za Maďarskom o 2,1 %. Za vysoké percentá nezamestnanosti mohla aj pandémie Covid-19, kedy o prácu, kvôli prísnyim opatreniam prišlo veľa obyvateľov.

Efektívnosť vlády - V tomto kritériu obsadilo Slovensko z krajín výskumu poslednú, 60. pozíciu. Toto kritérium je hodnotené subfaktormi ako sú verejné financie, daňový systém, inštitucionálna štruktúra, obchodná legislatíva alebo spoločenská štruktúra.

Tab. 9 Sadzby dane skúmaných krajín

	Sadzba dane z príjmu PO	Sadzba dane z príjmu FO	Daň z pridanej hodnoty
Slovensko	21 %	25 %	20 %
Česká republika	19 %	23 %	21 %
Poľsko	19 %	32 %	23 %
Maďarsko	9 %	15 %	27 %
Fínsko	20 %	56,95 %	24 %

Prameň: vlastné vypracovanie podľa tradingeconomics.com

V tabuľke vidíme sadzby dane jednotlivých krajín výskumu. Hodnoty predstavujú najvyššie sadzby dane v každej kategórii. Sadzba dane z príjmu právnických osôb je najvyššia, a to na úrovni 21 %. Na Slovensku je možné uplatniť zníženú sadzbu dane a to vo výške 15 % a 19 %. Sadzba dane z príjmu fyzických osôb je na úrovni 25 %. Celkovo je táto sadzba tretia najnižšia. V zoskupení krajín V4 je avšak druhá najvyššia.

Vysoké sadzby dane z príjmu fyzických osôb ako napríklad vo Fínsku sú zapríčinené progresívnym daňovým systémom. Fínsky daňový systém totižto počíta sadzbu dane vzhľadom k výške platu daného obyvateľa.

Iné faktory ako napríklad vaše trvalé bydlisko alebo výdavky na dochádzanie do práce, taktiež môžu ovplyvniť vašu sadzbu dane. Daň z pridanej hodnoty je na Slovensku na úrovni 20 %, čo predstavuje najnižšiu hodnotu skúmaných krajín.

Daňová politika na Slovensku má od roku 2005 novú podobu. Člení sa na priame a nepriame dane. V novej daňovej sústave sa využívajú viac nepriame dane a tým pádom majú aj vyšší podiel na štátnom rozpočte. Dane tvoria až 90 % príjmu do štátneho rozpočtu. Všeobecný názor hovorí, že dobrý daňový systém by mal mať 5 základných vlastností:

- ekonomická efektívnosť,
- spravodlivosť,
- administratívna jednoduchosť,
- flexibilita,
- politická prehľadnosť daňového systému.

Efektívnosť podnikania určujú faktory ako produktivita a efektivita, trh práce, financie, postupy riadenia alebo postoje a hodnoty. Podľa tohto kritéria sa Slovensko umiestnilo na 61. a teda poslednej pozícii z krajín výskumu. Najvyššie sa umiestnilo Fínsko na 13. mieste a z krajín V4 Česká republika na 38. mieste.

Produktivita a efektivita krajiny závisí od faktorov ako je výška miezd, náročnosť práce alebo motivácia. Produktivitu a efektivitu práce zverejňuje pre dané krajiny EUROSTAT. Je štatistickým úradom Európskej únie, ktorý je zodpovedný za uverejňovanie vysokokvalitných celoeurópskych štatistík a ukazovateľov, ktoré umožňujú porovnanie krajín a regiónov.

Tab. 10 Produktivita práce skúmaných krajín

	Produktivita práce
Slovensko	75,3
Česká republika	86,2
Poľsko	82
Maďarsko	71,8
Fínsko	110,7

Prameň: ec.europa.eu/eurostat, 2020

V tabuľke vidíme bodové ohodnotenie produktivity práce skúmaných krajín v postavení Slovenska. Bodové ohodnotenie predstavuje skutočnú produktivitu práce za odpracovanú hodinu. Slovensko má druhú najnižšiu produktivitu práce s bodovým ohodnotením 75,3. Najvyššiu produktivitu práce dosiahlo Fínsko. Hlavným dôvodom je vysoko efektívna a kvalifikovaná pracovná sila v spojení s nízkou nezamestnanosťou. Slovenská nezamestnanosť dosahuje taktiež nízku úroveň a to 6,8 %. Ako bolo spomenuté, rozrastajúci sa automobilový priemysel na Slovensku a zvyšovanie miezd, môžu mať pozitívny vplyv na výšku produktivity a efektivity práce.

Trh práce Slovenska môžeme rozdeliť na subfaktory ako je percento pracovnej sily, počet pracovných hodín alebo výška kompenzácií. Pracovná sila pozostáva z aktívne zamestnaných, prípadne nezamestnaných osôb hľadajúcich si zamestnanie. Percento participácie pracovnej sily sa vypočíta ako počet zamestnaných plus nezamestnaných osôb hľadajúcich si prácu vydelený celkovým počtom obyvateľov v produktívnom veku. V januári 2020 predstavovala táto hodnota na Slovensku 94,4 %. Z krajín prieskumu je to dominantne najvyššie percento. Druhé sa umiestnilo Fínsko s 66 %. Medzi týmito krajinami je percentuálny rozdiel 28,4 %, čo sa odráža aj na nízkej nezamestnanosti tejto krajiny.

Dôvodom vysokej percentuálnej participácie Slovenska je aj legislatívna povinnosť uchádzania sa o zamestnanie v nezamestnanosti a aktívne hľadanie zamestnanie osobne preukazovať úradu práce v termíne a na mieste určenom úradom. Ostatné krajiny využívajú napríklad portál EURES, ktorý disponuje ponukou voľných pracovných miest v rôznych krajinách. Úrady práce fungujú na základe ponuky alebo zlepšenia pracovnej pozície ako to funguje v Českej republike.

Infraštruktúra Slovenska sa umiestnila na spomedzi krajín výskumu na poslednom, 46. mieste. Najlepšie hodnotenie dosiahlo Fínsko, ktoré skončilo na 4. mieste.

Spomedzi krajín V4 sa najvyššie umiestnila Česká republika na 32. mieste. Infraštruktúra je rozdelená na základnú, technologickú a vedeckú infraštruktúru, zdravie a životné prostredie alebo vzdelávanie.

- Základná infraštruktúra sa týka hlavných železníc, ciest, prístavov, odvodnenia alebo hrádzí. Pozostáva zo známych a bežných prvkov infraštruktúry, ako sú cesty alebo budovy.

- Technologická infraštruktúra sa skladá z vybavenia, zariadenia, schopnosti a podporných služieb, kde môžu priemyselní pracovníci nájsť podporu pri komercii nových produktov, procesov a služieb v plnom súlade s nariadeniami Európskej únie.
- Vedecká infraštruktúra zahŕňa laboratóriá, testovacie zariadenia, vedecké vybavenie, čisté priestory a pilotné zariadenia potrebná na výskum a technologické inovácie. Spolupráca medzi výskumným sektorom, priemyslom a vládou vedie k spoločnému využívaniu infraštruktúry.
- Zdravie a životné prostredie je hodnotené z pohľadu obnoviteľných energií, trvalo udržateľného rozvoja, lekárskej pomoci alebo celkových výdavkov na zdravotníctvo.
- Vzdelávanie predstavujú celkové verejné výdavky na vzdelávanie na študenta, pomer študentov a učiteľov na stredných školách, celkové verejné výdavky na vzdelávanie alebo počet študentov, ktorí podali zápis na strednú školu.

Základná infraštruktúra Slovenska pozostávajúca z ciest, železníc alebo budov, je v tejto krajine na nízkej úrovni. Príkladom je nedokončená diaľnica D1, na ktorej sa stále pracuje. Pri dokončení by sa mala napájať na ukrajinskú diaľnicu M6.

Napriek rôznym plánovaným termínom dokončenia tejto diaľnice z minulosti (roky 2000, 2010, 2017, 2027 alebo 2030) bude táto diaľnica prejazdná medzi Bratislavou a Košicami najskôr v roku 2029 a v celej svojej dĺžke najskôr v roku 2040. Ďalším príkladom je rozbitá cestná infraštruktúra, kedy cesty sú opravované len čiastočne. Zastaralé budovy či už nemocníc alebo vládnych inštitúcií ako aj obyčajných budov je na Slovensku realitou. V porovnaní s Fínskom, ktorého cestná infraštruktúra je vyspelá a modernizovaná.

Slabou stránkou fínskej infraštruktúry je železničná sieť, ktorá je nerovnomerná a často obmedzovaná, kvôli prírodným podmienkam, kde teploty často dosahujú záporné hodnoty. Ďalšie obmedzenia spôsobuje sneh a snehové búrky v tejto krajine. Tieto prírodné podmienky sú zapríčinené geografickou polohou Fínska. Železnice Slovenska sú rozsiahle, často frekventované s možnosťou ciest aj do zahraničia.

Vzdelávanie na Slovensku je zo zákona dané. Povinná desaťročná školská dochádzka trvá do konca školského roku, v ktorom žiak dovŕšil 16 rokov. Žiaci po úspešnom ukončení základnej školy, pokračujú na strednú školu, kde po prvom ročníku ukončia povinnú školskú dochádzku. Žiaci a študenti majú právo na bezplatný vzdelávací proces na štátnych základných a stredných školách.

Vysokoškolské vzdelanie poskytujú verejné, štátne a súkromné školy. Fínsky vzdelávací systém je jedným zo základných kameňov fínskej spoločnosti. Fínsky systém ponúka rovnaké príležitosti na vzdelanie pre všetkých. Vzdelávanie je od predškolského až po vysokoškolské štúdium zadarmo. Povinná školská dochádzka sa začína základnou školou a končí vo veku 18 rokov. Po základnej škole si študenti vyberajú medzi všeobecným a odborným vzdelaním.

Tab. 11 Pomer študentov a učiteľov na stredných školách

	Posledný rok publikácie	Pomer
Slovensko	2017	11,07:1
Česká republika	2013	11,55:1
Poľsko	2017	9,1:1
Maďarsko	2016	10,02:1
Fínsko	2017	13,58:1

Prameň: vlastné vypracovanie podľa štatistík Svetovej banky

V tabuľke vidíme priemerný počet študentov a učiteľov na stredných školách. Tento pomyslený index predstavuje počet študentov, ktorí navštevujú školu alebo univerzitu, vydelený počtom učiteľov v danej inštitúcii. Najvyšší pomer z krajín prieskumu má Fínsko, kde na jedného učiteľa pripadá približne 13,58 študentov. Najnižší pomer žiakov a učiteľov má Poľsko, kde na jedného učiteľa pripadá 9,1 študentov. V zoskupení V4 má najvyšší počet Česká republika s pomerom 11,55:1. Slovensko sa v tomto koeficiente umiestnilo tesne za Českou republikou s pomerom 11,07:1.

3.4 SWOT analýza Maďarska

Spomedzi krajín Európy sa Maďarsko umiestnilo na 9. mieste v hodnotení ekonomickej výkonnosti. Prameňom silnej ekonomickej výkonnosti v tejto krajine je exportne orientovaná ekonomika, ktorú tvorí najmä automobilový priemysel značiek ako napríklad Audi, Mercedes, Suzuki a vo výstavbe je aj výrobný závod BMW. Na tento priemysel je viazaný aj veľmi široký dodávateľský reťazec výroby batérií. Pred pandemiou Covid-19 malo Maďarsko jeden z najvyšších rastov HDP v Európskej únii. V roku 2020 zaznamenali pokles o 5,1 %, avšak prognózy naznačujú opätovný rast v budúcich rokoch.

Aj napriek exportnej sile Maďarska, efektívnosť podnikania je v tejto krajine na nízkej úrovni.

Tab. 12 Ukazovatele efektívnosti podnikania krajín V4

Krajina	Produktivita a efektivita	Trh práce	Financie	Postupy riadenia	Postoje a hodnoty
Maďarsko	51(4.)	61(3.)	49(3.)	60(4.)	59(3.)
Česká republika	25(1.)	48(2.)	41(1.)	44(2.)	42(1.)
Poľsko	26(2.)	46(1.)	43(2.)	41(1.)	49(2.)
Slovensko	36(3.)	62(4.)	56(4.)	59(3.)	60(4.)

Prameň: IMD World Competitiveness Yearbook, 2020

V tabuľke vidíme postavenie Maďarska v porovnaní s krajinami V4. V zátvorke za hodnotami máme poradie jednotlivých krajín podľa hodnotených kritérií. V produktivite a efektivite podnikania dosiahla táto krajina až 51. miesto, ktoré naznačuje veľmi nízku hodnotu tohto koeficientu. Tá je zapríčinená najmä poklesom HDP v roku 2020 o 5,1 % kvôli pandémie Covid-19. Trh práce sa prepadol na 61. po vypuknutí pandémie, kedy o zamestnanie prišlo v tejto krajine viac ako 200-tisíc obyvateľov.

Maďarská vláda sa pokúsi o stabilizáciu a v budúcnosti poskytne pracovné miesta pre občanov, ktorí stratili prácu kvôli pandémie.

Financie v krajine pretrvávajú na nízkej úrovni najmä vďaka zadlženosti krajiny voči Európskej únii a Orbanovej vláde. Maďarská vláda neprijme financie od EÚ, ktoré sú podmienené zrušením kontroverzného zákona, ktorý na školách obmedzuje možnosť informovať žiakov o homosexualite či transrodových otázkach. vláda odmietne akúkoľvek dohodu, ktorá bude „*Maďarsku klásť podmienky, ktoré nekladie iným členským štátom*“ vyjadril sa Orban vo vyhlásení. Týmto konaním môže Maďarsko prísť o vysokú čiastku peňazí, ktoré môžu byť využité v krajine. V Maďarsku je udržateľnosť manažmentu veľmi rôznorodá. Veľké spoločnosti sú často dcérskymi spoločnosťami alebo dodávateľmi veľkých nadnárodných spoločností. Pracovná komunita má malý vplyv v riadení spoločnosti, pretože zapojenie tejto komunity do udržateľnosti manažmentu nemá v Maďarsku dlhú tradíciu. Obojsmerná komunikácia a participatívne metódy riadenia sú teda menej bežné.

Postoje a hodnoty občanov vykazujú negatívne hodnoty kvôli veľkému množstvu dcérskych spoločností a fabrík, keď na najvyššie miesta sú dosadzovaní pracovníci z krajín pôvodu týchto spoločností a iba malé percento tvoria obyvatelia Maďarska. Ostatní obyvatelia pracujú v nižšie postavenej pracovnej hierarchii ako práca vo výrobe alebo majstri prevádzky.

Tab. 13 SWOT analýza Maďarska

Silné stránky	Slabé stránky
Ekonomická výkonnosť Ceny produktov a služieb Zamestnanosť Medzinárodný obchod	Efektívnosť podnikania Efektívnosť vlády Trh práce Postupy riadenia spoločností
Príležitosti	Hrozby
Rozvoj elektrotechnického priemyslu Rýchly rast ekonomiky Geografická poloha krajiny	Dôvera vlády zo strany občanov Politický extrémizmus Globalizácia

Prameň: Vlastné vypracovanie podľa WEF a IMD, 2020

Elektrotechnický priemysel patrí k najväčším priemyslom v Maďarsku a tvorí 22 % celkovej výrobnjej produkcie. Tento priemysel je zaradený na prvé miesto vo výrobe elektroniky v stredoeurópskom regióne. V stredoeurópskom regióne poskytuje 26% celkovej produkcie. Tento sektor zamestnáva približne 112 tisíc ľudí. V Maďarsku sídli 6 z 10 najlepších poskytovateľov elektronických výrobných služieb.

Zahraniční investori a podnikatelia vnímajú tento sektor ako príležitosť na investície, podporu výskumu a rozvoja krajiny.

Nízka dôvera vo vládu zo strany občanov bola zapríčinená najmä vďaka vysokej korupcii, ktorú môžeme vidieť na obrázku 3. Nadobudnutá hodnota 46 je najhoršou z krajín V4 a dôveru vo vládu nemá ani 40 % obyvateľstva. Podobne ako na Slovensku, je táto vysoká miera korupcie zapríčinená stranou, ktorá vládla po dlhé volebné obdobie. Viktor Orbán, predseda strany Fidesz, bol politikmi označovaný za hlavného aktéra v mnohých korupčných a iných kauzách.

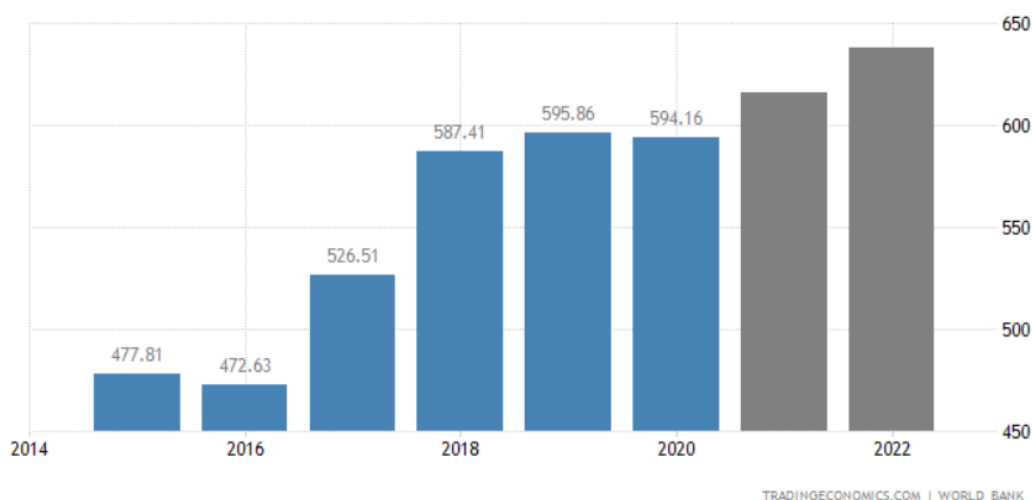
Rozklad kultúrnych inštitúcií, obmedzenie umeleckej slobody, šírenie nacionalistickej propagandy v Maďarsku, nákup lukratívnych nehnuteľností v centre Košíc alebo kúpa špiónážneho softvéru Pegasus.

Ďalej nezmenenie migračnej politiky vzhľadom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie v súvislosti s krízou z roku 2015 alebo zákon o dvojacom občianstve, ktorý umožňuje Maďarom zo susedných štátov nadobudnúť maďarské občianstvo bez toho, aby predtým žili v Maďarsku. Všetky tieto kauzy zapríčinili nízku mieru dôvery v krajinu. Najmä zákon o dvojacom občianstve rozpútal vlnu nevôle v politických kruhoch na Slovensku. Pod silnú paľbu kritiky sa dostal taktiež Viktor Orbán aj po vyjadreniach ohľadom vojny na Ukrajine, kedy premiér síce odsúdil ruské napadnutie ale nekritizoval ruského prezidenta Vladimíra Putina. Kritiku dostal najmä od svojho dlhoročného spojenca Jaroslawa Kaczyńskiego, kedy sa poľský vicepremiér vyjadril, že s ním naďalej nemôže spolupracovať. Aj napriek vysokej korupcii a nízkej dôvere vlády, Orbán v roku 2022 opäť vyhral voľby a tým pádom bude vládnuť štvrté parlamentné obdobie (Prameň: sita.sk, dw.com, artalk.cz, kosice.korzar.sme.sk).

3.5 SWOT analýza Poľska

Nezamestnanosť v Poľsku od roku 2019 dosahuje nízke hodnoty, čo je pre Poľsko veľkou výhodou v oblasti HDP. Na grafe 2 a 3 môžeme vidieť ako s nižším percentom nezamestnaných stúpa aj HDP tejto krajiny. Na nízku nezamestnanosť vplýva aj vysoký počet pracovných miest. Poľsko má veľké prírodné bohatstvo vo forme čierneho a hnedého uhlia, ale taktiež aj malé ložiská ropy a zemného plynu.

Graf 5 HDP Poľska (v miliardách USD)

Prameň: tradingeconomics.com – The World Bank, 2022

Hlavnými priemyslami sú energetický, hutnícky, strojársky, chemický, potravinársky a automobilový. Prítomnosť týchto priemyslov prispieva k dostupnosti pracovných miest a udržateľnému znižovaniu nezamestnanosti.

Graf 4 Nezamestnanosť Poľska v percentách

Prameň: tradingeconomics.com – Central statistical office of Poland, 2022

Úspory Poľska v porovnaní s ostatnými krajinami Európskej únie je na nízkej úrovni. V tomto prípade sa zvyšovanie miery úspor prostredníctvom vytvárania dôchodkových fondov stáva nevyhnutnosťou. Tieto úspory naakumulované obyvateľstvom a podnikmi, tvorí základný zdroj financovania realizovaných v ekonomike. Dôvodom sú nízke príjmy obyvateľov, vysoká úroveň dlhu, nedostatočná finančná gramotnosť, kultúrne faktory a nízke úrokové sadzby. Nízke príjmy obyvateľov Poľska patria medzi dôvody ich nedostatočného šetrenia peňazí. Úspory si Poliaci ukladajú väčšinou v hotovosti, preto aj percento obyvateľov využívajúcich bankové služby je relatívne nízke. Nízky sklon poľských domácností k úsporám je hlboko zakorenený v relatívne nízkej úrovni blahobytu po období Poľskej ľudovej republiky. Mnoho Poliakov taktiež disponuje vysokou úrovňou dlhu, čo im sťažuje sporenie. Ďalším negatívnym aspektom Poľska je nedostatočná finančná gramotnosť. Mnohým obyvateľom Poľska chýba základné finančné vzdelanie. Toto negatívum môže viesť k nesprávnym finančným rozhodnutiam, čo v dôsledku môže viesť k nedostatkom úspor.

Negatívnym faktorom, prispievajúcim k nízkym úsporám sú aj nízke úrokové sadzby. Tieto sadzby spôsobujú nízku atraktivnosť v očiach obyvateľstva, pretože výnosy z ich úspor sú nižšie.

Zameranie sa na dôchodkové fondy by mohlo Poľsku zlepšiť finančnú situáciu, pretože podľa OECD je medzi členskými štátmi tejto organizácie vážený priemerný pomer hodnoty súkromných dôchodkových fondov k HDP 83 %, zatiaľ čo pomer hodnoty verejných zdrojov k HDP je na úrovni 13,9 %. V Poľsku tieto hodnoty predstavujú úroveň 9,3 % a 1,1 % (Wyżnikiewicz, 2018).

Tab. 14 SWOT analýza Poľska

Silné stránky	Slabé stránky
Nízka nezamestnanosť Medzinárodný obchod Ceny produktov a služieb Domáca ekonomika	Dôvera vlády zo strany občanov Efektívnosť vlády Hodnoty a postoje občanov Nízke úspory
Príležitosti	Hrozby
Zvýšenie úrovne produktivity Inovácie ekonomiky Zvýšenie motivácie obyvateľstva	Nízka ekonomická bezpečnosť Kybernetický terorizmus Riziko vojny

Prameň: Vlastné vypracovanie podľa WEF a IMD, 2020

Vysoká miera rastu HDP Poľska v posledných rokoch bola čiastočne spôsobená jej efektívnou a kvalifikovanou pracovnou silou. S rastom miezd sa táto konkurenčná výhoda bude postupom času zmenšovať. Na dosiahnutie hospodárskeho rozvoja by táto krajina musela zvýšiť úroveň produktivity na základe vyššej pridanej hodnoty a efektivity. Produktivita je mierou toho, ako dobre krajina využíva svoje ľudské a technické zdroje pri výrobe tovarov a poskytovaní služieb. Využívanie dostupných zdrojov ako sú suroviny, práca, zručnosti, vybavenie, pôda, manažérske schopnosti alebo kapitál, prispievajú k produktivite a efektivite krajiny.

Poľsko dosiahlo v tejto oblasti pokrok od vstupu do Európskej únie v roku 2004. Podarilo sa mu odstrániť 27 % rozdielu v produktivite oproti západnej Európe.

Napriek tomuto pokroku však poľská komparatívna produktivita práce zostáva na úrovni 2/3 priemernej úrovne v západnej Európe. Rozdielom je taktiež aj výška HDP Poľska, ktorá je v porovnaní s ostatnými krajinami na nízkej úrovni.

Stratégia národnej bezpečnosti Poľska bola zverejnená v máji 2020 a uznala naliehavosť posilnenia ekonomickej bezpečnosti, ktorej hlavnými slabunami sú procesy globalizácie a rastúca konkurencia na zahraničnom trhu. Osobitná pozornosť bola venovaná finančnému sektoru, ktorý je zraniteľný voči útokom na poľskú menu alebo únikom kapitálu. Keďže tento sektor je výrazne ovplyvnený vonkajšími vplyvmi, je potrebná kooperácia Poľska s medzinárodnými dozornými inštitúciami a internými orgánmi činných v trestnom konaní. Vzhľadom k tomuto nedostatku bol bankový systém využívaný na pranie špinavých peňazí. Viacero káuz sa zaoberalo práním ukrajinských alebo ruských peňazí a taktiež s distribúciou drog.

Dopadom týchto káuz bola nízka dôvera v bankový systém a celkovej bezpečnosti finančného sektoru, ktorý je úzko spätý s postavením krajiny na medzinárodnej scéne. Preto je účelné zasahovanie vlády do ekonomických záležitostí nevyhnutným faktorom bezpečnosti v tomto sektore.

3.6 SWOT analýza Fínska

Podľa Svetového ekonomického fóra patrí vláda Fínska medzi najlepšie z pohľadu korupcie v tejto krajine. Po Dánsku a Novom Zélande si táto krajina delí tretie miesto spolu so Švédskom a Čile. Vládi vo Fínsku verí vyše 55 %.

Tieto hodnoty patria medzi najvyššie spomedzi krajín OECD, aj napriek finančnej kríze kedy klesla. V roku 1906 bolo Fínsko prvou krajinou sveta, ktorá priznala ženám plné politické práva, vrátane práva voliť a kandidovať vo voľbách. V najnovšom parlamente zvolenom v apríli 2019 tvoria ženy až 46 % poslancov. Tieto rozhodnutia sa týkajú aj rovnosti medzi rôznymi sociálno-ekonomickými skupinami a menšinami.

Efektívny a inkluzívny vzdelávací systém potvrdený vládou pomáha verejnosti porozumieť a hodnotiť rozhodovacie procesy a posilňuje jej mediálnu gramotnosť. Preto hlavným cieľom vlády bolo vždy poskytnúť všetkým obyvateľom prístup k vzdelaniu na vysokej úrovni.

Vláda krajiny musí byť otvorená, transparentná a zrozumiteľná, aby jej občania mohli dôverovať. Práve transparentnosť a otvorenosť informácií pomáha v boji proti korupcii a zabezpečuje, že obyvatelia krajiny môžu prispieť k rozvoju spoločnosti. Pri informovaní občanov a monitorovaní toho, ako princíp transparentnosti funguje v praxi, sú kľúčové aj slobodné a nezávislé médiá a zodpovedná žurnalistika. Fínsko má silnú a dobre ukotvenú tradíciu participatívneho rozhodovania, ktoré zahŕňa široké spektrum skupín vrátane mimovládnych organizácií a podnikov. V roku 2019 bola vo fínskych parlamentných voľbách najvyššia účasť od roku 1991 a to 72 %. Fínska vláda investovala do komunikačných aktivít vrátane zverejňovania informácií online formou, interakcie s občanmi na sociálnych médiách a povzbudzovania všetkých štátnych zamestnancov. Vytvorili taktiež elektronické nástroje na podporu otvorenej diskusie o politických otázkach a o tom, ako sa majú riešiť. Otvorenosť a transparentnosť fínskej vlády voči občanom je na vysokej úrovni. Práve tieto aspekty dopomáhajú vláde v budovaní dôvery a neustálemu zlepšovaniu úrovne v tejto krajine.

Fínska ekonomika klesla v roku 2020 o 2,9 %, podľa fínskych štatistík. Prognózy tempa rastu na budúci rok sa pohybujú okolo 3,5 % a v roku 2022 medzi 3 % až 4 %. Priemerná nezamestnanosť dosiahla v roku 2020 7,75 %. *„Dlhodobá nezamestnanosť sa neznížila, aj keď vo Fínsku je pomerne veľa voľných pracovných miest. Myslím si, že to svedčí o prebiehajúcej štrukturálnej zmene v ekonomike. V rozvíjajúcich sa sektoroch je dopyt po odborných znalostiach, ale po pracovnej sile uvoľnenej v regresných sektoroch nie je veľký dopyt, pretože niektoré z nich nemajú odborné znalosti, ktoré zamestnávateľia potrebujú,*“ vyjadril sa vedúci ekonomického odboru ministerstva financií Mikko Spolander. Rýchly rast ekonomiky a zamestnanosti zvýši daňové príjmy a zníži výdavky na služby v nezamestnanosti. Toto dočasné zlepšenie nevyrieši štrukturálne problémy a verejná ekonomika bude vykazovať deficit vo výške takmer tri miliardy eur. Starnutie populácie a pomalý rast produktivity sú kľúčovými slabunami ekonomiky aj podľa ministerstva financií. Spolander uviedol, že je nevyhnutné dlhodobo podporovať zamestnanosť, investície, produktivitu práce, nákladovú konkurencieschopnosť a stabilné verejné financie prostredníctvom nástrojov štrukturálnej politiky.

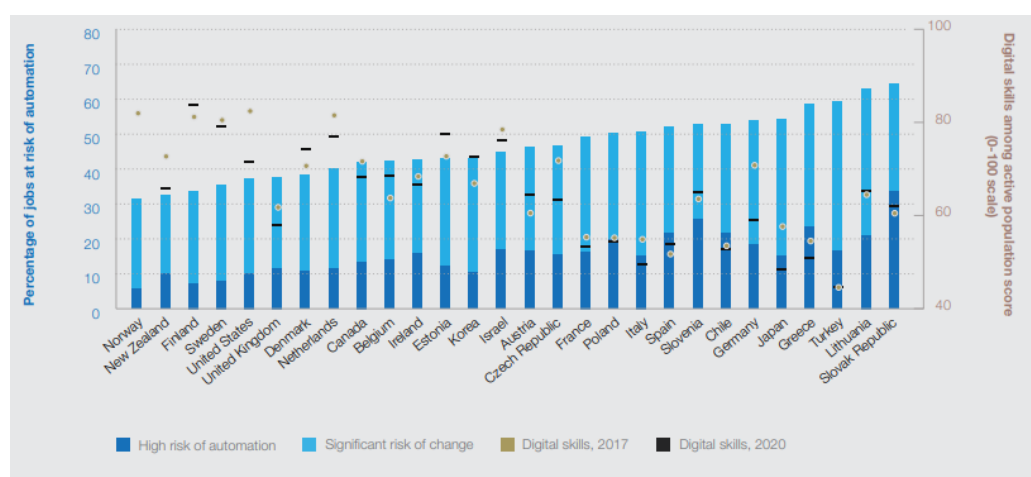
Tab. 15 SWOT analýza Fínska

Silné stránky	Slabé stránky
Dôvera vlády zo strany občanov Flexibilita pracovných podmienok Infraštruktúra Otvorenosť ekonomiky	Ekonomická výkonnosť Medzinárodné investície Zamestnanosť Daňový systém
Príležitosti	Hrozby
Digitálne zručnosti Rozvoj obnoviteľných zdrojov Digitalizácia zdravotníckeho sektoru	Globálny hodnotový reťazec Terorizmus Riziko vojny

Prameň: Vlastné vypracovanie podľa WEF a IMD, 2020

Fínsko je lídrom v oblasti digitálnych technológií a zručností. Je na prvom mieste z 28 členských štátov Európskej únie so skóre 72,3 v indexe digitálnej ekonomiky spoločnosti z roku 2020. Na základe údajov pred pandémiou je jeho vedúca výkonnosť spôsobená vysokým skóre v oblasti digitálnej verejnosti. Vysoká sofistikovanosť digitálnych médií v tejto krajine umožňuje aktívnu spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom. Ľudský kapitál je jednou z najsilnejších konkurenčných výhod tejto krajiny, kde 76 % obyvateľstva disponuje základnými alebo vyššími digitálnymi zručnosťami, čo je výrazne nad priemerom Európskej únie, ktorý dosahuje 58 %. Digitalizácia a rozvoj informačných organizácií a sektorov zohrávajú dôležitú úlohu pri udržiavaní blahobytu krajiny a zvyšovaní produktivity. K zvyšovaniu produktivity prispieva aj efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií. Medzi kľúčové ciele Fínska v tejto oblasti patrí napríklad otvorenie prístupu k verejným údajom a ich efektívnemu využívaniu, podpora rozvoja služieb orientovaných na užívateľa, zabezpečenie postavenia staršej generácie ako aktívnych občanov alebo podpora rozvoja prijímaním nových technológií. Fínsko taktiež pracuje na vytvorení národnej koalície pre digitálne zručnosti a pracovné miesta.

Graf 6 Porovnanie digitálnych zručností krajín

Vysvetlivky: **Vysoké riziko automatizácie** – **značné riziko zmeny** – **Digitálne zručnosti, 2017**
– **Digitálne zručnosti, 2020**

Prameň: WEF – The Global Competitiveness Report, 2020

Na grafe nás zaujímajú čierne symboly, ktoré predstavujú digitálne zručnosti jednotlivých krajín v roku 2020. Z grafu dokážeme vyčítať, že Fínsko vedie v tomto kritériu hodnotenia konkurencieschopnosti krajín.

Globálne hodnotové reťazce predstavujú hrozbu pre Fínsko. Vzhľadom k rozvíjajúcim sa ekonomikám, najmä v Ázii, ktoré sa čoraz viac zapájajú do globálnych hodnotových reťazcov a stávajú sa čoraz konkurencieschopnejšími. Tento rozvoj ázijských ekonomík by mohol predstavovať potencióálnu hrozbu Fínska v určitých priemyselných odvetviach. Jedným z týchto odvetví je technologický priemysel, kde rýchle technologické zmeny najmä v oblasti automatizácie a digitalizácie by mohli predstavovať hrozbu pre konkurencieschopnosť Fínska, ak nedokáže držať krok s týmito zmenami. Ohrozeným je taktiež priemysel informačno-komunikačných technológií a lesný priemysel, ktoré pri úpadku, môžu predstavovať pokles konkurencieschopnosti tejto krajiny. Starnutie obyvateľstva Fínska by mohlo v budúcnosti predstavovať výzvu pre túto krajinu a pre jej konkurencieschopnosť, vzhľadom k nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily v krajine (Ali-Yrkkö, 2016).

Najmä kvôli susedným hraniciam Fínska s Ruskom, panujú veľké obavy z vojny. Rusko ako jedna z krajín, ktorá disponuje najsilnejšou armádou a armádnou technológiou spomedzi samostatných krajín, predstavovala najväčšiu hrozbu pre Fínsko najmä na začiatku prebiehajúcej vojny na Ukrajine. Fínske médiá hlásili narastajúci počet ruskej armádnej technológie na hraniciach krajiny. Fínsko sa avšak oslobodilo 4. apríla 2023, kedy sa oficiálne stalo členom Organizácie Severoatlantickej zmluvy NATO. Členstvo Fínska v tejto organizácii zaistilo ochranu pred napadnutím tejto krajiny. Avšak prebiehajúca vojna na Ukrajine zostáva naďalej hrozbou pre Fínsko ako aj pre celý svet. Prekročenie hraníc jednej z členských krajín NATO, môže mať silný ekonomický dopad nielen na území rozvíjajúceho sa Fínska, ale aj na ekonomiku zvyšku sveta.

3.7 Navrhnutie úpravy rebríčkov pre ich väčšiu objektivnosť

Každoročná správa Svetového ekonomického fóra a Inštitútu pre rozvoj manažmentu nám dopomáhajú pri analýze krajín konkurencieschopnosti. Kritéria sú stanovené týmito inštitúciami, avšak nie všetky sú hodnotené objektívne. Pre nízku objektivnosť týchto kritérií navrhujeme tieto zmeny:

- V hodnotení ekonomickej výkonnosti sa v kritériu cien sa neberie ohľad na finančnú situáciu občanov. Toto kritérium zohľadňuje vývoj cien v danej krajine za tovary a služby. Pridanie platobných podmienok aj vzhľadom k daňovým odvodom z miezd, by pomohlo k lepšiemu určeniu, či sú ceny týchto komodít prijateľné vzhľadom k platom obyvateľstva.
- Hodnotenie ekonomickej výkonnosti Inštitútu pre rozvoj manažmentu neprihliada na vonkajšie vplyvy. Tieto vonkajšie vplyvy ako bola pandémia Covid-19 zapríčinila odlišné hodnotenie pre každú krajinu. Vonkajšie vplyvy by mali byť súčasťou hodnotení ako negatívny vplyv, ktorý by bol následne vyhodnocovaný v celkovom skóre tohto kritéria. Vonkajšie vplyvy môžeme chápať ako činitele, ktoré sa môžu stať mimo krajiny a majú tendenciu ovplyvniť ekonomickú výkonnosť krajiny. Zaradujeme sem vojny, geografické vplyvy, krízy a pod. Najmä vplyvy vojny, ktoré sú čoraz viac diskutované by mohli negatívne ovplyvniť toto kritérium hodnotenia konkurencieschopnosti. Z tohto dôvodu by malo byť zapracovanie vonkajších vplyvov do tohto kritéria prioritou.
- Inštitút pre rozvoj manažmentu disponuje kritériami, ktoré sa odrážajú na základných výdavkoch obyvateľov.

Týmito kritériami sú ceny tovarov a pohonných hmôt. Svetové ekonomické fórum prihliada z pohľadu nákupnej sily a rozhodovaní spotrebiteľov. Pridanie týchto dvoch kritérií hodnotenia by Svetové ekonomické fórum mohlo využiť ako podkritéria k sekcii nákupnej sily a rozhodovaní spotrebiteľov. Nákupná sila obyvateľstva sa totižto priamo odráža od cien komodít ako je jedlo alebo pohonné hmoty.

- Kritérium „Trhy zajtrajška“ v správach Svetového ekonomického fóra by mali byť preštylizované podľa faktorov o ktoré sa opierajú. Medzi tieto faktory zaradíme udržateľnosť, vzhľadom k zvyšujúcemu záujmu spotrebiteľov o životné prostredie. Vplyv technológií, ktoré zohrávajú hlavnú úlohu najmä v oblasti vývoja umelej technológie alebo dôvery, ktorá bude v budúcnosti zohrávať kľúčový faktor, ktoré spoločnosti a trhy budú úspešné, pretože spotrebiteľia sa postupom času stávajú čoraz náročnejšími. Preto spoločnosti, ktoré budú schopné predvídať a reagovať na tieto zmeny, budú v budúcnosti prosperovať.
- Kritérium vzdelávanie v časti Infraštruktúry Inštitútu pre rozvoj manažmentu, neobsahuje hodnotenie vzdelania študentov s odbornými zručnosťami. Pridanie tohto kritéria by mohlo ovplyvňovať hodnotenia krajín, nielen z vysokoškolského vzdelania, kde je možné získanie diplomu, ale taktiež aj z hľadiska výšky zručností v danom odbore práce.
- Svetové ekonomické fórum by mohlo rozšíriť kritérium infraštruktúry na princípe Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Svetové ekonomické fórum hodnotí infraštruktúru len z pohľadu dopravy a energeticky. Pri hodnotení základnej, vedeckej alebo technologickej infraštruktúry rôznych krajín, by sa dopracovali k presnejším výsledkom v tejto oblasti, čo by mohlo mať pozitívny pohľad na danú krajinu z inej perspektívy.

Záver

V prvej kapitole sme si charakterizovali pojem konkurencieschopnosť z viacerých perspektív. Charakteristika konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra, Inštitútu pre rozvoj manažmentu ale iných osôb zaoberajúcich sa touto problematikou. Zdefinovali sme si taktiež hlavný nástroj výskumu, čím bola SWOT analýza. Pomocou nej, sme v praktickej časti mohli pracovať s nadobudnutými informáciami.

V tretej kapitole sme si analyzovali krajiny prieskumu pomocou hodnôt zo správy Svetového ekonomického fóra z roku 2020. Zistili sme, v ktorých kritériách tejto organizácie dané krajiny zaostávajú za priemerom a kde majú najväčší potenciál zlepšenia hodnotení. Najlepšie hodnotenou krajinou V4 v rebríčku bola Česká republika, ktorá sa umiestnila na 24 priečke. Naopak najhoršie sa umiestnilo Maďarsko na 34. pozícii. Slovensko obsadilo z krajín V4 druhé miesto na 30. pozícii v celkovom hodnotení. Na základe uvedeného, bol parciálny cieľ 1 „*Zhodnotenie krajín prieskumu podľa Svetového ekonomického fóra*“ naplnený.

Následne sme vypracovali SWOT analýzu ku každej zo skúmaných krajín prieskumu, aby sme zistili silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby. Podrobným dopĺňaním informácií ku každej krajine prieskumu sme si dokázali charakterizovať všetky stránky každej krajiny a zistili ich ekonomické faktory, ovplyvňujúce danú krajinu. Medzi silné stránky skúmaných krajín patrili otvorenosť ekonomiky, ekonomická výkonnosť, zamestnanosť a medzinárodný obchod. Medzi slabé stránky zaradujeme trh práce, efektívnosť podnikania, daňový systém a efektívnosť vlády. Medzi príležitosti skúmaných krajín patrí rozvoj priemyslov, rýchly rast ekonomiky, digitálne zručnosti a zahraničné investície. Hrozby pre skúmané krajiny predstavuje riziko vojny, globalizácia, automatizácia pracovných miest a korupcia. Na základe uvedeného, bol parciálny cieľ 2 „*Vypracovať SWOT analýzu pre každú krajinu prieskumu s cieľom zistenia ekonomických faktorov danej krajiny*“ naplnený.

Podrobnou analýzou Slovenskej republiky podľa kritérií Inštitútu pre rozvoj manažmentu sme získali informácie, ktoré Svetové ekonomické fórum vo svojich správach indexu konkurencieschopnosti nezahŕňalo. Táto analýza nám dopomohla k zisteniu silných alebo slabých stránok Slovenskej republiky v porovnaní so skúmanými krajinami. Výsledky tejto analýzy skúmaných krajín môžu byť použité v diskusii, v nadväznosti s postavením Slovenskej republiky v týchto rebríčkoch. Dospeli sme najmä k negatívnym záverom, ktoré

nám dopomohli charakterizovať ekonomiku Slovenskej republiky z pohľadu IMD. Vzhľadom k najhoršiemu umiestneniu Slovenskej republiky v každom kritériu, sme zistili niekoľko negatívnych vlastností slovenskej ekonomiky. Medzi tieto negatíva patrí nízka produktivita práce, infraštruktúra a ceny tovarov a služieb. Potencionálnym pozitívom slovenskej ekonomiky by mohli byť sadzby daní, ktoré sú oproti ostatným skúmaným krajinám na približne rovnakej úrovni. Na základe uvedeného, bol parciálny cieľ 3 *„Podrobnejšia analýza Slovenskej republiky v rebríčku IMD“* naplnený.

Posledná časť bola zameraná na úpravu rebríčkov Svetového ekonomického fóra a Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Návrh úprav týchto rebríčkov mal viesť k väčšej objektívnosti hodnotení. Identifikovali sme niekoľko kritérií, ktoré svojím obsahom boli nedostačujúce alebo nesprávne hodnotené. Navrhnuté úpravy sme interpretovali pre ich väčšiu objektívnosť hodnotenia. Rebríčky WEF a IMD sú hodnotené komplexne a v každej ekonomickej sfére sú hodnotené aspekty, ktoré ovplyvňujú ekonomiku, či už interne alebo externe. V rámci aktualizácie jednotlivých faktorov hodnotenia navrhujeme nasledujúce zmeny. Jednou zo zmien by bolo prepracovanie niektorých kritérií WEF a IMD, prípadne doplnenie kritérií o subfaktory. Príkladom môže byť návrh doplnenia subfaktoru vonkajších vplyvov ako sú vojny, ekonomické krízy, pandémie alebo geografické vplyvy do hodnotenia ekonomickej výkonnosti Inštitútu pre rozvoj manažmentu. Na základe uvedeného, bol parciálny cieľ 4 *„Navrhnutie úpravy rebríčkov pre väčšiu objektívnosť hodnotenia“* naplnený.

Vypracovanie SWOT analýz ku každej krajine prieskumu a následnou podrobnou analýzou, sme sa dopracovali ku kompletnej charakteristike každej krajiny prieskumu, ktorá nám dopomohla identifikovať nedostatky v rebríčkoch WEF a IMD.

Na základe týchto nedostatkov, sme navrhli riešenia pre väčšiu objektívnosť hodnotenia. Využitie ročné správy konkurencieschopnosti disponujú nedostatkami. V mnohých prípadoch sme avšak dokázali nájsť aj kritéria, ktoré sú objektívne hodnotené a môžu byť používané aj naďalej. Na základe uvedeného, bol primárny cieľ práce *„podrobným prieskumom a analýzou údajov krajín zahrnutých v rebríčku konkurencieschopnosti Svetového ekonomického fóra poskytnúť riešenia na výskumné otázky ako aj na nedostatky zistené z prieskumu, a navrhnuť úpravy rebríčkov pre väčšiu objektívnosť hodnotení“* naplnený.

Zoznam použitej literatúry

1. AIGINGER, Karl – BARENTHALER-SIEBER, Susanne – VOGEL, Johanna. Competitiveness under New Perspectives. [online]. 2013. Dostupné na <https://www.oecd.org/economy/Competitiveness-under-New-Perspectives.pdf>
2. BERGSTEINER, Harald – AVERY, Gayle C. Misleading Country Rankings Perpetuate Destructive Business Practices. *Journal of Business Ethics* [online]. 2019, **159**(3), 863-881 [cit. 2021-12-19]. ISSN 0167-4544. Dostupné z: doi:10.1007/s10551-018-3805-6
3. BRIS, Arturo – CABOLIS, Christos. IM. World Competitiveness yearbook[elektronický zdroj]. 2020. [online]: IMD World Competitiveness Center, 2020. 65 s. [cit. 2021-12-19]. ISBN-13 978-2-9701085-7-3. Dostupné na <https://www.imd.org/research-knowledge/books/world-competitiveness-yearbook-2020/>
4. BUJŇÁKOVÁ, Mariana. Otvorenosť ekonomiky SR a krajín Eurozóny. 2007. 6s. Dostupné na <http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/kotulic10/subor/4.pdf>
5. BUNN, Daniel – ASEN, Elke. International tax competitiveness index. 2020. [online]: Tax Foundation. 2020. Dostupné na <https://taxfoundation.org/publications/international-tax-competitiveness-index/>
6. CENTRE FOR CLIMATE ADAPTATION. Transport, Infrastructure and Building Finland. [online]. 2022. Dostupné na <https://www.climatechangepost.com/finland/transport-infrastructure-and-building/>
7. CIESLAK, Eugeniusz – ŚLIWA, Zdzisław. Internal security in Poland after 2015. Threats and responses. 2022. Estonian Academy of Sciences. Február 2022. 36s. ISBN: 978-9985-67-334-8
8. CÎRSTEA, Ștefan Dragoș. Travel & Tourism Competitiveness: A Study of World's Top Economic Competitive Countries. *Procedia Economics and Finance* [online]. 2014, **15**, 1273-1280 [cit. 2021-12-19]. ISSN 22125671. Dostupné z: doi:10.1016/S2212-5671(14)00588-7
9. EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General for Research and Innovation, Technology infrastructures : Commission staff working document, Publications Office, [online]. 2019. Dostupné na <https://data.europa.eu/doi/10.2777/316112>

10. EUROPEAN COMMISSION. Digital Economy and Society Index. 2021. [online]. 12.11.2021. 16s. Dostupné na [Digital Economy and Society Index \(DESI\) 2021 | Shaping Europe's digital future \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/digital-economy/index)
11. EUROPEAN COMMISSION. European Research Infrastructures. [online]. Dostupné na https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/european-research-infrastructures_en
12. EURÓPSKY PARLAMENT. Poľsko – Oficiálne výsledky volieb. [online]. 2020. Dostupné na <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/sk/narodne-vysledky/polsko/2019-2024/>
13. FINANČNÁ SPRÁVA SR. Sadzba dane za rok 2021. [online]. 2021. Dostupné na <https://podpora.financnasprava.sk/424014-Sadzba-dane-za-rok-2021>
14. FINLAND PROMOTION BOARD. Facts and feelings: Do taxes make Finnish people happy?. [online]. 2020. Dostupné na <https://finland.fi/life-society/facts-and-feelings-do-taxes-make-finnish-people-happy/>
15. FINNISH SECURITY AND INTELLIGENCE SERVICE. Cyber threats. [online]. 2021. Dostupné na <https://supo.fi/en/cyber-threats>
16. https://is.ambis.cz/th/l8t74/Komparacia_danoveho_systemu_SR_a_CR_FINAL.pdf
17. INTERNATIONAL TRADE ADMINISTRATION. Country Commercial Guide. [online]. Dostupné na <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/hungary-market-opportunities>
18. INTERNATIONAL TRADE ADMINISTRATION. Country Commercial Guide. [online]. 2020. Dostupné na <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/slovakia-market-opportunities>
19. KISS, Gábor Ferenc a kol. *Podnikanie v Maďarsku*. 2019. Budapest – Cegléd: Enrawell Consulting Kft. 31.07.2019. 31s. ISBN 978-615-00-6323-2
20. MADSEN, Dag Øivind - STENHEIM, Tonny. 2022. SWOT analysis. In Buhalis, D. (ed.), *Encyclopedia of Tourism Management and Marketing*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, UK.
21. MCMILLAN, Stuart. Why Poland Is a Threat to the European Union. [online]. 2017. Dostupné na <https://www.jstor.org/stable/48552029>
22. MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY. Vyšehradská skupina V4. [online]. Dostupné na

- <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/informatizacia/medzinarodna-agenda/medzinarodna-spolupraca/vysehradská-skupina-v4/index.html>
23. MINISTRY OF EDUCATION AND CULTURE. The Finnish education system. [online]. 2013. Dostupné na <https://okm.fi/en/education-system>
 24. PRIVACY SHIELD FRAMEWORK. Hungary – Market Opportunities. [online]. 2020. Dostupné na <https://www.privacyshield.gov/article?id=Hungary-Market-Opportunities>
 25. RISK AND COMPLIANCE PORTAL. Turkey Corruption Report. [online]. 2020. Dostupné na <https://www.ganintegrity.com/portal/country-profiles/turkey/>
 26. SEMAN, Jozef. Komparácia daňového systému na Slovensku a v Čechách. [online]. 2015. Dostupné na
 27. SCHWAB, Klaus - ZAHIDI, Saadia. The Global Competitiveness Report Special Edition[elektronický zdroj]. 2020. [online]: World Economic Forum, 2020. 95s. [cit. 2021-12-19]. ISBN 978-2-940631-17-9. Dostupné na <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>
 28. STREDNÁ, Lucia – ZÚBKOVÁ, Mária. THE POSITION OF SLOVAKIA IN COMPETITIVENESS RANKING – THE CAUSES, IMPACTS AND PROSPECTS. *Business, Management and Education* [online]. 2012, **10**(1), 38-49 [cit. 2021-12-19]. ISSN 2029-7491. Dostupné z: doi:10.3846/bme.2012.04
 29. UNESCO Institute for Statistics. Pupil-teacher ration, secondary. 2020. [online]: The World Bank. Február 2020. Dostupné na <https://data.worldbank.org/indicator/SE.SEC.ENRL.TC.ZS>
 30. WORLD ECONOMIC FORUM. Shaping the Markets of Tomorrow. [online]. Dostupné na <https://www.weforum.org/platforms/centre-for-the-new-economy-and-society/projects/shaping-the-markets-of-tomorrow>
 31. TRADING ECONOMICS. [online]. 4.12.2022. Dostupné na <https://tradingeconomics.com/>
 32. PROFESIA. [online]. 4.12.2022. Dostupné na <https://www.profesia.sk/>
 33. INDUKCIA A DEDUKCIA. [online]. 4.12.2022. Dostupné na <http://rozdiely.sk/rozdiel-medzi-indukciou-a-dedukciou/>
 34. ALI-YRKKÖ, Jyrki a kol. Finland in global value chains [online]. 2016 [cit. 2023-04-30]. ISSN 1799-7828. Dostupné na chrome-extension://efaidnbmnmmnibpccajpcgiclfendmkaj/https://vnk.fi/documents/10616/622954/Finland+in+global+value+chains+30.11.2016.pdf

35. WYZNIKIEWICZ, Bohdan. Poles don't save enough [online]. 2018 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://www.obserwatorfinansowy.pl/in-english/macroeconomics/poles-dont-save-enough/>
36. KOMAROVÁ, Romana. Orbánova vláda rozkladá maďarskú kultúru už viac ako desať rokov [online]. 2022 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://artalk.cz/2022/04/01/orbanova-vlada-rozklada-madarsku-kulturu-uz-viac-ako-desat-rokov/>
37. OGURČÁKOVÁ, Jana. Orbánova vláda skúpila lukratívne nehnuteľnosti v centre Košíc [online]. 2021 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://kosice.korzar.sme.sk/c/22676039/orbanova-vlada-skupila-lukrativne-nehnutelnosti-v-centre-kosic.html>
38. VERSECK, Keno. Hungarian journalists sue state over Pegasus spyware [online]. 2022 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://www.dw.com/en/pegasus-scandal-in-hungary-journalists-sue-state-over-spyware/a-60598885>
39. SITA. Orbán prišiel o verného spojenca, Kaczynski mu adresoval ostrú kritiku a odmietol s ním spolupracovať [online]. 2022 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://sita.sk/orban-prisiel-o-verneho-spojenca-kaczynski-mu-adresoval-ostru-kritiku-a-odmietol-dalsiu-spolupracu/>
40. EUROSTAT. Labour productivity per person employed and hour worked [online]. 2023 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem160/default/bar?lang=en>
41. O'NEILL, Aaron. National debt of the Czech Republic 2028 [online]. 2023 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://www.statista.com/statistics/531479/national-debt-of-czech-republic/>
42. THE WORLD BANK. Exports of good and services (% of GDP) – Slovak Republic [online]. 2021 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.ZS?end=2021&locations=SK&most_recent_value_desc=true&start=1990&view=chart
43. ČERNAJ, Tomáš. SWOT analýza [online]. 2023 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://www.euroekonom.sk/manazment/strategicka-diagnostika/swot-analyza/>
44. CHARLTON, Emma. How do you measure competitiveness? [online]. 2018 [cit. 2023-04-30]. Dostupné na <https://www.weforum.org/agenda/2018/10/how-do-you-measure-competitiveness/>

